LIETUVIŲ DIENOS

DR. KUN. JUOZAS PRUNSKIS

LITHUANIAN DAYS

APRIL 1973

1973 METŲ BALANDŽIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1973, balandis Nr. 4 (133)
Eina XXIV metai
April, 1973 No. 4 (133)
Volume XXIV

Redakcinė kolegija / Editorial Staff

DALILA MACKIALIENĖ □ PRANAS GASPARONIS
□ VACYS PRIŽGINTAS □

Anglų k. Redaktorius / English Editor
ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher
ANTHONY F. SKIRIUS
Administratorius / Circulation Manager
GEDIMINAS RUKŠĖNAS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taiso ir tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį.
Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr kaina 90 centų. Single copy 90 c.

Prenumerata metams $9.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $9.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

D. Mickutė - Mitkienė, **Velykų saulėtekis gieda.** Eilėraštis. 3
Br. Kviklys, **Prasmingas gyvenimas.** Kun. J. Prunskio sukakčių proga. 4
P. G.. **Prieš dešimtį metų Chicagoje gimė PARAMA.** 7
Liudas Dovydėnas, **Meno viršūnė.** Beletristika. 8
Kotryna Grigaitytė, **Eilėraščiai** — 1. Ant ledo, 2. Gegužio rytmetys. 9
Muzikas, **Dvi operos Chicagos scenoje.** 11
Pranys Alšėnas, **Dagys — žmogus ir dailininkas.** Iliustruota skulpt. Dagio kūrinių foto. 12
Bronys Raila, **Tai vienas iš didingos rezistentų kartos — S. Žymantui atminti.** 14
A. Razutis, **Taurų lietuvį palydint.** 15
Knygos ir autoriai —
L. Tolstoj — lietuvių kilmės? ....
Lietuviai kino aktoriai latvių rašytojo knygoj. 15
VEIDAI IR VAIZDAI. 16
"Antro kaimo" dešimtmetis. Fr. Ž. 17

ENGLISH SECTION

A Lesson for Today, by B. Kviklys. 18
Mile of Gold, from a novel by J. Tininis. .. 19
Religion and Politics. 20
LITHUANIANS MAKE NEWS. 21
Lithuanians in the World of Science. 22

Administracija rašo. 23
Lietuvių Radijo programos. 23

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Dr. Kun. Juozas Prunskis — švenčiąs tris sukaktis: 65 metų amžiaus, 40 metų kunigystės ir 25 m. — redaktoriaus darbo "Draugo" dienraštyje.
Daugiau — žiūr. 4 — 6 puslapiuose.

Dr. Rev. Juozas Prunskis.

Dr. Rev. J. Prunskis is a personality of wide, high and deep aspirations, a Lithuanian of many and great achievements, and is at present being honored at large on the occasions of his 65th anniversary, his 40 years of devoted priesthood and his 25 years of editorship with the Chicago daily "Draugas".

In our Lithuanian article of tribute (pages 4, 5 and 6) Bronius Kviklys says of the honored priest, civic leader, teacher, doctor of science, author of many books, economist-practioner, and so on:

"... It is impossible to give an overall review of the works that Dr. J. Prunskis has accomplished... A bibliography of his writings alone, articles which run into thousands and books, would take hundreds of pages to cover... I am confining myself in sketching only a fraction of the journalistic activities of the honored reverend..."

Paskutinis / Back Cover

P. Baltuonio medžio skulptūra "Pasaulio ašis". (Plačiau apie P. B. kūrybą — kitame nr.)

A wood-root carved sculpture by P. Baltuonis: "The Axis of the World".

Trečiame pls. / Page three:

P. Gasparonio velykinis foto montažas.

A Composition for the Easter Season by our photo editor P. Gasparonis.

VELYKŲ SAULĖTEKIS GIEDA

KAI KADUGIŲ
ŠIURKŠČIOM ŠAKELĖM
PAKVIMPA PIRKIŲ PAŠALIAI —
MAMA MIEGALIUS
VAIKUS KELIA:
"VERBA MUŠA,
NE AŠ MUŠU" —
UŽ SAVAITĖS BUS...

— — — — —

REIKĖJO, KAD MIRTŲ BRANDUSIS KVIETYS.
IŠ TĖVO ARUODŲ NUBIRĘS.
TOKS JAUNAS — JAM TRISDEŠIMT TRYS —
PAČIAM GRAŽUME ŽMOGUS - VYRAS.

REIKĖJO, KAD AUŠTŲ
SKAISTUS RYTMETYS,
KAD KELTŲSI KRISTUS —
BALANDŽIO KVIETYS —
TADA TIK JO GARBĘ
IR MEILĘ MATYS,
VELYKINIUS SOSTUS
ŠIRDYSE STATYS.

— — — — —

BE EISENŲ IR BE VARPŲ,
ŠVENTYKLOSE SKAMBA GITAROS.
LIETUVIO ŠIRDŽIAI TUO TARPU
TAIP LIŪDNA DAROS...

NES TEN, KUR KATEDROJ KADAIS
AIDĖJO ALELIUJA —
KITAIS VADINA JĄ VARDAIS,
ŠVENČIAUSIĄ JĮ — IŠGUJĘ...

— — — — —

JIS AKMENĮ SUNKŲ, LYG SKIEDRĄ,
NUSVIEDĘS, PAKILO DŽIUGUS.
VELYKŲ SEKMADIENIS GIEDA:
NE DEMONAS LAIMI — ŽMOGUS!

— — — — —

TEŽINO VISI, TESUPRANTA:
UŽ LAISVĖS KĖLIMĄSI ŠVENTĄ,
UŽ GIMTĄJĮ KRANTĄ,
NE VELTUI LIEPSNOJO KALANTA!

1973. IV. 16

D. MICKUTĖ - MITKIENĖ

PRASMINGAS GYVENIMAS, SKIRTAS LIETUVIŲ SPAUDAI

Kun. Juozo Prunskio trijų sukakčių proga

Rašo *Bronius Kviklys*

Juozas Prunskis — aukšta, gili ir šakota asmenybė. Jis ir kunigas, daugelio organizacijų darbuotojas, visuomenės veikėjas; ir mokytojas, dėstytojas, mokslų daktaras, daugelio knygų autorius, net ir neblogas ekonomistas-praktikas. Viename rašinyje pilnesnės jo darbų apžvalgos nesurašysi, o ir knyga apie jo gyvenimą būtų labai stora. Vien tiktai jo atspausdintų raštų, aprašų bibliografija užimtų šimtus puslapių.

Prieš 45 metus

Užtat jo trigubos sukakties — 65 metų amžiaus, 40 metų kunigystės ir 25 m. tarnybos dienraščio "Draugo" redakcijoje proga bandysime atskleisti tiktai keletą didžiosios sukaktuvininko gyvenimo knygos lapų, stengsimės šiek tiek paliesti jo žurnalistinį darbą. Šio rašinėlio autorius, rodosi, turi šiam reikalui lyg ir šiokį tokį pagrindą: abudu esame aukštaičiai rytiečiai, daugailiškiai, dar ir tolimi giminės. Prisipažinsiu, kad J. Prunskis ir mane, dar jauną gimnazijos mokinį, į spaudos darbą pastūmėjo. 1926 - 1927 m. mokiausi Antalieptės vidurinėje mokykloje, kur kartu su J. Prunskiu įsteigėme skautų draugovę, kurios globėju jis tada buvo. Sumanėme leisti ir šafirografuotą laikraštėlį "Žaląją vėliavą". Man teko būti vienu iš to labai kuklaus leidinėlio "redaktorių". Laikraštėlį globojo ir pirmąsias "žurnalistikos" praktikos pamokas davė J. Prunskis, tada mokytojavęs gretimoje Dulių pradžios mokykloje.

Kun. Juozas Prunskis Viešpaties tarnyboj (1941) nuo 1932 metų.

In the Vineyards of Our Lord since consecration in 1932.

Šia proga, kad ir kiek nuklysdamas nuo temos, prisipažinsiu, kad apie 1927 metus mūsų vidurinės mokyklos skautai sumanė suruošti vakarą - spektaklį ir suvaidinti kokį nors veikalėlį. Deja, tokio neatsirado: vis buvo tai per ilgi, tai nepraktiški ar mums neįkandami. Beveik neviltyje skendome. Tačiau vieną rytą į mokyklą ateina visada šypsantysis Juozas ir iš kelnių kišenės ištraukia sąsiuvinį. Netuščią, pilną prirašytą. Tai buvo trijų ar keturių veiksmų drama "Už tėvynę

Kun. J. Prunskis su savo motina valgo pirmąsias Kūčias Amerikoje, po to, kai sulaukė ją iš okup. Lietuvos.

Rev. J. Prunskis with his mother at their Christmas Eve feast, her first after many years in Siberia.

kariausiu". Veikalo vardą gerai atsimenu, nes man teko vaidinti pagrindinę (Draugininko) rolę. Tada iš tiesų ir buvau draugininkas. "Kare" lenkai mane smarkiai "sužeidė" ir kitokių negerovių patyriau. Bet viskas gerai baigėsi. "Atvadavome" Vilnių, o gausūs žiūrovai mums ilgai plojo. Į draugovės kasą įvažiavo ar ne 60 litų.

Juozas gimė Petro ir Onos Gineitytės Prunskių šeimoje 1907 gruodžio 22 d. Žvilbučių dvare (iš čia ir "Žvilbutis"), Daugailių valsčiuje (iš čia J. Daugailis), Utenos apskrityje. Augo dviejų brolių ir dviejų seserų draugijoje. Mokėsi Utenos progimnazijoje, bet ją greitai baigė (paskutinių klasių dar nebuvo). Taigi persikėlė į Rokiškį ir čia kartais peršokdamas klases, baigė gimnazijos mokslus. Mokslas jam sekėsi.

Dr. kun. J. Prunskis su bendruomenininkais, — iš kairės: dr. Prunskis, LB tarybos pirm. V. Volertas, JAV LB cv pirm. V. Kamantas, ir prez. vicep. dr. Lenkauskas.
With leaders of the Lithuanian Community of USA.

Ir ligos patale dr. kun. J. Prunskiui rūpėjo liet. spauda ir kultūrinis gyvenimas.
No relaxation even in sickness.

Juozo gyvenimo tikslas buvo tapti kunigu. Tačiau ir šiuos mokslus išėjus, be 25 metų amžiaus šventimų neduoda. Taigi jis dar 2-3 metus mokytojavo Dulių mokykloje. Į kunigus buvo įšventintas 1932 metais.

Spaudos darbo pradžia

Į lietuviškos spaudos darbą J. Prunskis įsijungė dar mokydamasis Utenos gimnazijoje, kur kartu su Teofiliu Tilvyčiu redagavo vietos ateitininkų kuopos leidžiamą šafirografuotą laikraštėlį. Tuo laiku ir kiek vėliau jis jau rašė ir siuntė korespondencijas "Pavasariui", "Ateičiai", "Skautų Aidui", "Ūkininkui" ir kitiems laikraščiams.

Šie rašinėliai bei korespondencijos ir buvo Juozo pirmoji praktiškoji žurnalistikos mokykla, nes kitokių šios rūšies mokyklų mes tada nežinojome.

Profesinis žurnalizmas

Profesinio žurnalizmo keliu J. Prunskis pasuko 1935 metais, kai buvo paskirtas "Mūsų laikraščio" savaitraščio religinio-ideologinio skyriaus redaktorium. 1936 - 1939 metais jis jau redagavo vieną geriausių ir įdomiausių dienraščių "XX Amžių". 1939 - 1940 m. pakviestas Katalikų Veikimo Centro spaudos biuro direktorium.

Kūrybingiausias jo žurnalistinis darbas nepriklausomoje Lietuvoje ir buvo ketverių metų darbas "XX Amžiuje". J. Prunskis, kelių ar keliolikos kolegų padedamas, iš pagrindų pakeitė senstelėjusio dienraščio "Ryto" veidą ir dvasią. Naujasis dienraštis buvo tikrai naujas savo dvasia, forma, turiniu, skleidžiamomis idėjomis ir tikrai vertingas gera, šviežia ir tikslia informacija.

Ir šų eilučių autoriui teko su senu bičiuliu "XX Amžiuje" susitikti. Jis atspausdino keletą mano rašinėlių. Malonų pradėtą bendradarbiavimą nutraukė 1940 m. bolševikų okupacija.

Jubiliatui dr. kun. J. Prunskiui dovaną ir garbės adresą įteikia L. Tautiniuose namuose surengtame pagerbime kovo 18 d. inž. K. Miklovaitis ir Z. Juškevičienė.

Foto A. Gulbinskas

A present and an honorary address are being extended to Rev. J. Prunskis.

Taip jau atsitiko, kad J. Prunskis vienas iš pirmųjų pasitraukė iš okupuotos Lietuvos į Vakarus. Tokiu būdu jis išvengė okupacijos baisenybių, gal būt kalėjimo ar deportacijos. Amerikos lietuviai susilaukė patyrusio redaktoriaus.

Amerikos lietuvių spaudos baruose

1945 - 1946 metais, nutilus karo veiksmams, J. Prunskis ėmė ieškoti "Draugui" ir kitiems Amerikos lietuvių laikraščiams bendradarbių tremtinių stovyklose. Čia man vėl su juo teko laiškais susitikti. " Maitinome" "Draugą" ir kitus laikraščius įvairia informacine medžiaga. Pagaliau vėl susitikome "Draugo" redakcijoje, kur per penketą metų vėl teko iš arčiau pažinti redaktorių ir labai pavyzdingą reporterį kun. Juozą.

"Draugo" dienraščio vyr. redaktorius kun.

Pr. Garšva redaktoriaus kun. J. Prunskio sukakčiai paminėti skirtame vedamajame rašinyje šitaip nusako sukaktuvininką kaip reportažininką (1973.III.17): "Geras reportažas yra kūrybinio ir profesinio įsijautimo išvada. Kun. Prunskis savo reportažuose jaučia atsakingumą už tai, ką jis spausdintu žodžiu pasako, nes žodis praeina, o raštas išlieka. Jo reportažai, skirti platesnei informacijai, įvertinant ir iškeliant darbo meilę ir pastangų dydį, siekė paskatinti visus darbui... Žurnalistui, ypač redaktoriui, reikia vis naujų žinių, o joms rasti reikia neišsemiamos energijos. O dvidešimt penkerius metus vis lasyti žinias ir jas teikti skaitytojui reikia tikro spaudos darbininko pašaukimo, kūrybinių jėgų ir profesinio atsidėjimo darbui."

Atlikti darbai

Kun. J. Prunskio nuopelnai Amerikos lietuvių spaudai dideli. Nors jis daugiausia dirbo ir rašė "Draugui", bet jo gausius rašinius nuolat gaudavo ar tebegauna "Darbininkas", "Tėviškės Žiburiai", "Lietuvių Dienos", "Laivas" (dabar jis šio žurnalo redaktorius), "Tėvynės Sargas", "The Marian", "Ateitis", "Skautų Aidas" ir daugelis kitų leidinių. Ilgą laiką jis "Lietuvių Enciklopedijoje" redagavo žurnalistikos skyrių, telkė medžiagą apie lietuviškus laikraščius, spaudos žmones.

Gerai žinodamas, kaip yra svarbus reikalas paruošti mūsų spaudai jaunųjų laikraštininkų, jis ilgus metus dėstė ir tebedėsto žurnalistiką Pedagoginio Lituanistikos Instituto klausytojams, mielai eina su paskaitomis į žurnalistinius kursus, seminarus, ištaiso jaunųjų rašinius ir jiems nuoširdžiai pataria. Jis yra parašęs ir išleidęs, tiesa, nedidelį, bet labai gerai paruoštą žurnalistikos vadovėlį su nurodymais, kaip reikia rašyti laikraščiui straipsnius ir teikti žinias. Vien tiktai "Draugui" jis yra parašęs daugiau kaip 8000 rašinių įvairiomis temomis, pradedant vedamaisiais, gilaus turinio ideologiniais rašiniais, baigiant įvairių įvykių aprašymais.

Jeigu jo visus rašinius kas surinktų ir išleistų, būtų maždaug tokios apimties veikalas, kaip "Lietuvių Enciklopedija". Žinoma, žurnalisto rašiniai nėra enciklopediniai. Dažniausiai tai dienos įvykiai, jau po keleto dienų nustoją savo aktualumo. Tačiau ir jie yra labai svarbūs lietuvių kultūros istorijai, emigracijos darbams ir jos praeičiai pažinti. Vis dėlto daugelis J. Prunskio publicistinių raštų yra pastovaus pobūdžio, ir kaip toki, jie bus labai naudingi ateities kartoms.

Prie jo gausios publicistikos tektų dar pridėti 29 jo parašytas ir išleistas knygas bei brošiūras. Bet tai dar toli gražu ne viskas: J. Prunskis tebėra ne tiktai gyvas, bet ir sveikas, greitas, jaunas savo dvasia, sugebąs sekti gyvenimą ir netgi jį kreipti gerėjimo linkme. Reikia tad manyti, kad jo pensininko dienos duos galimybę dar giliau įsijausti į mūsų tautiečių reikalus. Jei tai įvyks, gims nauji redaktoriaus J. Prunskio spaudos darbai, knygos ir kiti raštai. Visa lietuviškoji visuomenė to laukia ir sukaktuvininkui linki ne tiek malonaus ir užtarnauto poilsio, kiek ilgų, sveikų, darbingų ir vaisingų metų.

J. Prunskis — įžvalgus reporteris, pirmas aktualiuose mūsų gyvenimo įvykiuose. Čia jis kalbasi su ką tik iš Lietuvos pabėgusių adv. Z. Butkum; rešinėj — gen. kons. Daužvardienė.

Interviewing the recent refugee from Lithuania, Z. Butkus.

Kun. dr. J. Prunskio trigubo jubiliejaus minėjime kovo 18 d. L. Tautiniuose namuose Chicagoje garbės prezidiumas. Iš kairės: rengimo komiteto pirm. I. Serapinas (kalba), kun. A. Stašys, kun. St. Yla, kun. G Kijauskas, SJ, inž A. Rudis, "Draugo" vyr. red. kun. Pr. Garšva, MIC, gen. kons. J. Daužvardienė, vysk V Brizgys, Ona Prunskienė, jubiliato motina.

Foto A. Gulbinskas

Hinorary Presidium at the commemoration of Dr. Rev. J. Prunskis threefold anniversary, Chicago, March 18, 1973.

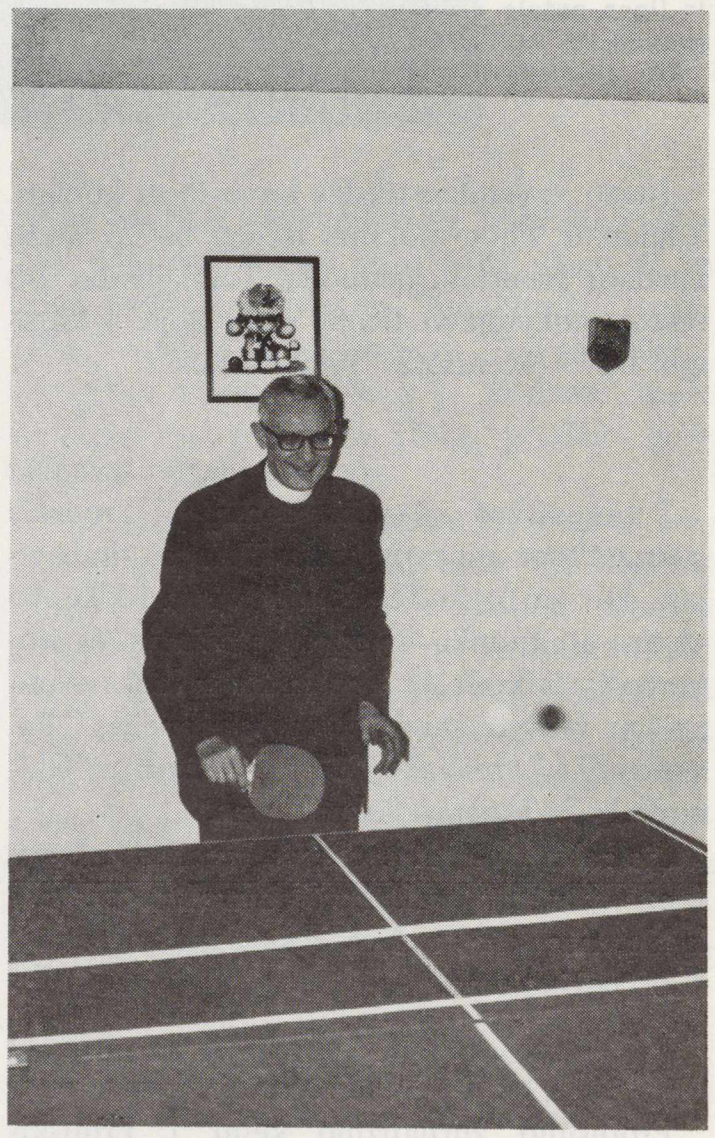

Vienas iš poilsio momentų — "dvikova" prie teniso stalo.

A rare moment of recreation.

Prieš dešimtį metų

CHICAGOJE GIMĖ "PARAMA"

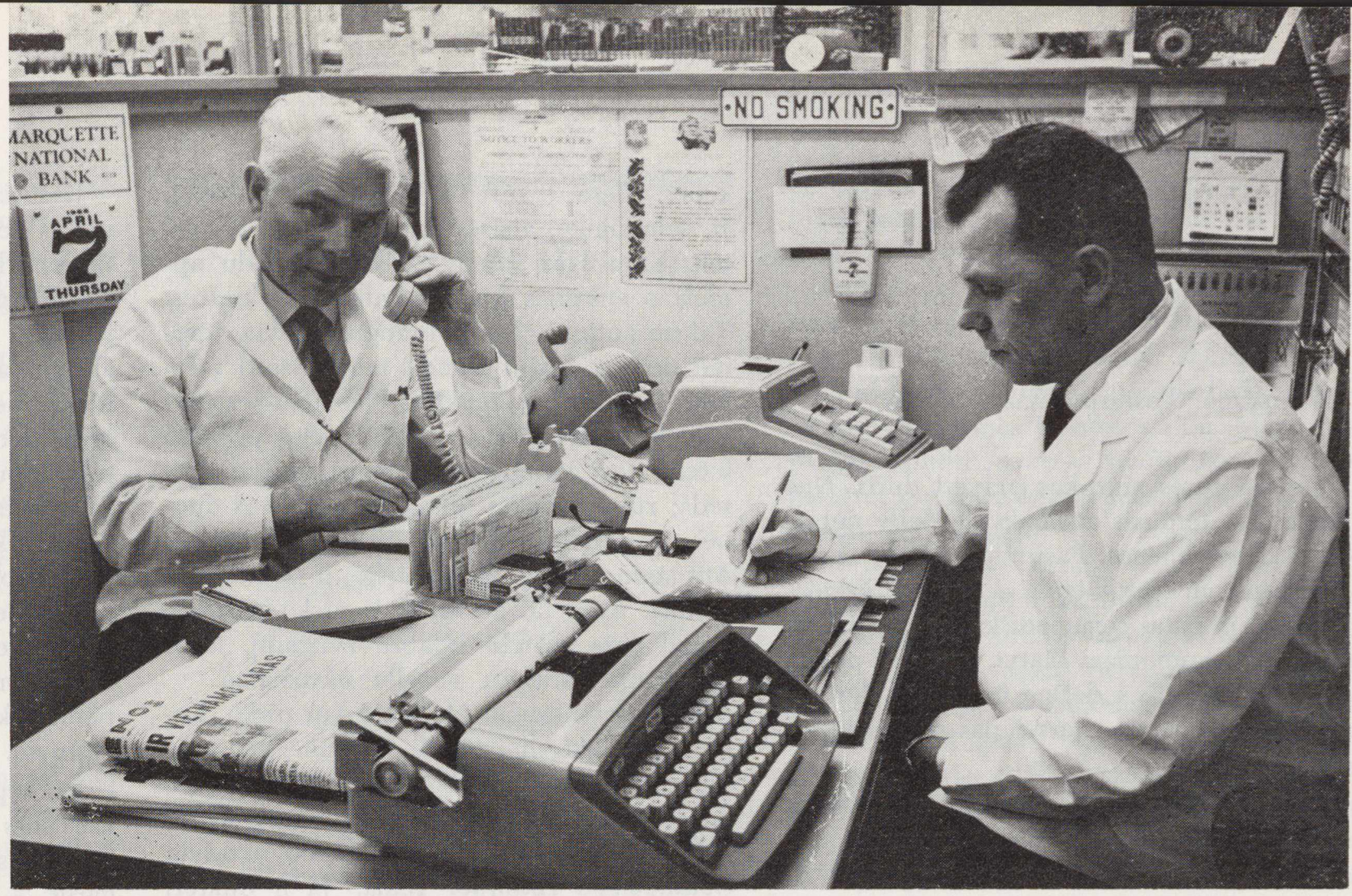

"Paramos" maisto ir gėrimų krautuvės Chicagoje savininkai — Jurgis Janušaitis (kairėj) ir Jurgis Mažeika. V. Noreikos foto

Parama, a Lithuanian supermarket in Chicago and its owners, J. Janušaitis and J. Mažeika (r.).

Lietuviai, praradę tėvynę ir savo profesijas, greitai sugebėjo pajusti laiko dvasią ir naujo gyvenimo pulsą. Jaunesnieji siekė mokslo, vyresnieji mėgino įsigyti naujas profesijas ar specialybes arba ėmėsi pragyvenimą laiduojančių verslų. Taip prieš dešimtį metų Chicagos lietuvių centre — Marquette Parke gimė didžiulė maisto ir likerių parduotuvė PARAMA.

Nebūtų reikalo dešimtmečio sukakties minėti, jeigu Parama būtų likusi tik paprasta parduotuvė. Bet kai ji pasidarė savitu lietuvišku centru, kolonijos ir apylinkių susitikimo vieta, kur didesnių tautinių susibūrimų progomis gali iš naujo užmegsti ryšius seni pažįstami ir draugai, išsiskirstę po visą pasaulį, tai Parama jau nebėra tik parduotuvė, o vienas Marquette Parko lietuviškos vietovės papuošalų ir tautinės veiklos tarpininkų. Ir tai nenuostabu, nes Paramos klientūrą sudaro daugelio Chicagos lietuvių apylinkių žmonės, o taip pat į didžiąsias šventes suvažiavę Detroito, Clevelando, New Yorko ar Toronto lietuviai. Ne tik pirkti jie čia susibėga. Jie čia sužino vieni apie kitus, susiranda pažįstamų adresus ar telefonus, patiria apie kultūrinius renginius, subūvimus, susirinkimus, posėdžius.

Paramos namas, statytas arch. Jono Stankaus, akį patraukia tautinių motyvų stilium — sienos tartum tautinių raštų rankšluostis. Jis patraukia klientus geru aptarnavimu prekėmis ir visais atsakymais į tautinius rūpesčius.

Paramos tarnybą sudaro tik lietuviai, dažnai net studentai, kurie čia gali darbo valandas derinti su savo studijomis. Ir nuotaika taip tautinė, kad iš tarnautojų jau net aštuonios lietuviškos poros sukūrė šeimas.

Paramos savininkai Jurgis Janušaitis ir Jurgis Mažeika, ištikimi draugai nuo Vokietijos Hanau stovyklos laikų. Savo būdais jie skirtingi, gal dėl to ir jų sugyvenimą irzlioje išeivijos aplinkoje reiktų laikyti pavyzdiniu. Jurgis Mažeika — puikus administratorius ir parduotuvės vadovas. Jurgis Janušaitis — gyvas visuomenininkas, judrus žurnalistas, didesnių švenčių progomis parašąs po keliasdešimt straipsnių, padėdamas organizatoriams pravesti reikalingą reklamą. Bet juodu sąžiningai dalinasi darbu ir uždarbiu, dalinasi tautiniais rūpesčiais ir aukų našta. O jų aukos, kurių neatsako nė vienam prašytojui, jau sudarytų didelį fondą. Jų žmonos — ištikimos talkininkės — Veronika Janušaitienė ir Aniceta Mažeikienė — gyvena tais pačiais tautiniais reikalais ir rūpinasi savo šeimomis ir prieauglio lietuvšku auklėjimu. Gyvenimas po vienu stogu niekad nesudarė kliūčių nei profesiniam, nei visuomeniniam darbe.

Paramos istorija nėra ilga. Prekyba verstis J. Janušaitis pradėjo 1952 m., perėmęs krautuvę iš savo svainio. 1957 m. parsikvietė iš New Yorko J. Mažeiką ir didesniame name įsteigė parduotuvę, kurią jau įregistravo Paramos vardu. 1963 m. vasario 6 d.abu dalininkai atidarė dabartinę didžiulę parduotuvę PARAMĄ, be kurios Marquette Parkas nebūtų toks gražus...

Prieš dešimtį metų gimusi Parama gali būti broliško sugyvenimo, plataus verslo profesionalumo ir tautinių rūpesčių pavyzdys. Čia galima matyti tikrą visuomeninę atsakomybę, ryžtą kurtis svetimoje aplinkoje ir reprezentaciją prieš svetimtaučius. Ir tai Paramą kaip tik iškelia aukščiau kasdienybės ir suteikia jai galimumų gerai atstovauti lietuviams Amerikoje. Dėlto linkėtina geriausios sėkmės abiems dalininkams ir pačiai Paramai šią veiklą sėkmingai tęsti ir ateityje.

P. G.

Prieš dešimtį metų — Paramos atidarymo iškilmės, dalyvaujant arch. J. Stankui su ponia, spaudos ir radijo atstovams, tarnautojams ir krautuvės savininkams su šeimom. Pašventino prel. Paškauskas.

Consecration of the "Parama" market building took place 10 years ago.

Liudas Dovydėnas

MENO VIRŠŪNĖ

(Iš rinkinio "Pašiurpo mano velnias")

Jeromė turės netrukus pravert duris. Nuo pat pirmo Jeromės atsilankymo Sally nutarė – tai džentelmenas. Pasirodo, ir italų esama džentelmenų. Nestebėtina – romėnų šaknis.

Tiesa, jo batai senamadiški, bet tai Dievo dovana – taupumas. Matyt, netaško pinigų abiems rankomis į dešinę ir į kairę. Jeromė stropus, tvarkingas, nors į pavyzdžio rėmus dėk.

Dažnai paspiaudydama vilnonį skudurą, ant šonų pavartydama šveitė kavinuką. Tai antikinis. Pastatys staliuko viduryje ant lininės staltiesėlės – Jeromė turės matyti. Lėkštės nevienodos dėl to, kad ir jos antikinės. Palauk, ji turės sugalvoti puoduko ir lėkščių įsigijimo istoriją. Sakysim, važiuojam mudu su, amžiną atilsį, vyru... Ne, geriau neminėti vyro. Mirė prieš tiek metų. Ji neatsimena, ar ji išsitarė Jeromei, kad jos vyras laikė saliūną, prie kampo Main ir Jefferson gatvių. Jefferson, rodos, buvo avenue. Jeigu nesakė apie vyrą, saliūną, tai gal geriau neprasižioti.

Ji susirūpino. O gal ji apie vyrą ir prasižiojo per tą plepumą. Juk Jeromė Anriolli atsilanko jau septintą kartą. O gal penktą? Ji turi tikrai žinoti. Neleisk užsnūsti atminčiai sentvėje!Gali būt nuogas, bet galvą turėk. Jeigu vyro nemini, tai tada?.. Tada – važiuoju kartu su žentu. Vasaros atostogos. Kaliaujam per Virginiją. Žali miškai, plotai kviečių. Gal ten kviečių nesėja? Ten daug pievų, ir lenktynių arkliai žaliose pievose sprandus išrietę viesulu lekia viens kitą pralenkdami, net vėjas švilpia oran ištiestose uodegose. Ten ir maži kumeliukai. Mažus, žinoma, motinos saugo, besiglaustančius prie šonų, kad įsibėgėję drigantai nesutryptų. Gal apie kviečius nutylėti, tik apie žalias pievas ir Virginijos arklius juodus, kaštaninius. Juodų galima ir neminėti. Juoda – gedulas.

Ji padėjo nušveistą kavinuką ant mažo metalinio pečiuko, dar nesugalvojusi kavinuko įsigijimo istorijos. Kažkur giliai jos galvoj po peruku patylomis kužda, – ar tai istorijos? Rado vyro namuose apskretusį. Gerai neatsimena, kaip ji kavinuką rado.

Pro šoninį langą įspindo durklo dydžio saulės spindulys – jau septinta valanda, o septintą ir dešimt minučių turės praverti duris ir "Good evening, Sally". Ir kokiu balsu! Kaip medus varva tas "Good Evening, Sally". Tik senieji, geros giminės, gražiai išauklėti sugeba taip tarti. Labai punktualus. Gal nesakyti punktualus, tai gal jam nesuprantamas žodis? Gražiai reik paruošti stalą, kėdes. Tiesa, ji turi tik vieną kėdę ir fotelį. Ji, šeimininkė, atsisės ant kėdės, o jis į fotelį. Karališkas fotelis, žalsvu brokadu apmuštas, auksinės apsiuvų linijos apie kraštus. Tai ne antique, bet ir brangus baldas. Jeromė neilgas platus visada taikosi sėsti į fotelį. Jam kiek perankštas. Viršum Jeromės galvos iškyla atlošas. Platūs pečiai pripildo fotelį. Reik tik matyti, kaip jis gražiai atsisėda; rūkant cigarą dūmai kyla kaip iš duobės ir skristosi viršum žilstančios galvos. Ant stalo, tarp sofos ir fotelio, ji pastato kavinuką. Kaip tai atrodys? Ji nieko nesakys, Tegul pats pastebi sidabru žvilgantį, labai išmaningai išrašytu viršeliu užvožiamą.

Beje, dar nesugalvota, kaip kur pirko. Keliavo su dukterimi South Caroline, ten prie tokios poniškos sodybos, prie balto namo, raudonu kaminu ir juodomis langinėmis, aukso raidėmis ant raudono skydo parašyta *Collingwood Antique*. Įeina. Ją ir dukterį patinka viena akim aklas ponas. Tikras antikinis. Skersai pilvą auksinė laikrodžio grandinė ir kalba prie ausies prisidėjęs ranką. Sally bijo manyti, taip atrodo Jeromė. Gal ir Jeromė kurčias? Tikrai nežino, gal ne ten pirko kavinuką. Ir dukters nebuvo. O jei Jeromė paklaus, kur, kaip įsigijo kavinuką. Ji turi ką nors sugalvoti, tai bus įžanga į istoriją, kurios ji niekam nepasakojo, bet Jeromė vertas tokio pasitikėjimo.

Iš baltinių spintelės ištraukia benediktino. Tai tik butelis nuo benediktino; ji neatsimena kokio likerio kažkada įpylė. O jei jis pažins, kad tai ne tas, kas ant butelio parašyta? Jeromė – kontraktoriaus sūnus, dabar sūnums perleidęs lentas ir čekių knygutę. . Ir italai moka prasimanymą pagražint.

Gerai atsimena. Pirmą kartą jis atėjo sekmadienio popietėje, paklausti, kurioj krautuvėj geriausia pizza? Įėjo, prie durų žemai nusilenkė. Trynio spalvos švarkas, tamsiai mėlynos kelnės ir pusbačiai Hooverio, gal net Theodoro Roosevelto laikų. Lakinės viršūnės blizga kaip juodo veršiuko snukis ir buki kaip veršiuko snukis. Ant galvos nuo senatvės pageltusi šiaudinė skrybėlė. Tikra antikinė. Savo laiku tai buvo brangi skrybėlė. Jeromė dviem pirštais pakėlė skrybėlę, pasilenkė nei perdaug, nei permažai, – tiek, kiek reikia džentelmenui. Ranką pabučiavo. Pirmą kartą gal kiek perdaug, bet tai išauklėjimas. Po to Jeromė (tada dar nepasakė vardo, tik – Andriolli) kampe prie sofos pastatė metalinę juodą, sidabruota rankena (o gal ištisai sidabrinė) lazdą, o ant lazdos grakščiai užtupdė šiaudinę skrybėlę. Ar tai šiaudai, ar tai tokios nendrės? Kai ji buvo nevedusi, tokios skrybėlės buvo asmenybės pažymys. Atsimena. Daktaras Frank Shick ir graborius George Plainwater, jos tetos geri pažįstami, pirmieji pasirodė gatvėje su tokiomis skrybėlėmis ir abu vienodai – dviem pirštais mokėjo už briaunos paimti ir aukščiau galvos iškelti.

Ji susirūpino: dvylika minučių po septynių – Jeromė vėluoja. Tai negali būti! Patikrina laikrodį ant krūtinės pasikabintą auksine grandinėle ir raktuku užsukamą. Tai jos vyro dovana. Atsimena gerai. Pas juos antram aukšte gyveno Aleksis. Jo pavardės niekas nežinojo. Keista, vieną rytą rado po lova aukštielninką arti kuperiuko, su žalia puta lūpų kertelėje. Jo mediniame kupariuky rado vyras septyniolika šimtų. Ta proga nupirko auksinį laikrodį. Kiek atsimena, Aleksį palaidojo miesto pinigais. Tvirtinti tai negalėtų. Jeromė du kartus klausė, ar ji žinanti, kad tokios senos vertybės rodymas negerom akim yra tikra pagunda. Taip ji ir nepasakė, kad jos vyras laikrodį pirko tuoj po vestuvių.

Jau septyniolika minučių po septynių. Tai kas nors negerai. Kavinukas burblena. Išburbs visa kava. Ji keletą kartų pažvelgia į garus, – tai išgaruoja geriausias aromatas. Ji save pažįsta: jeigu kiek susijaudina, tai jos mintis nebe tokia guvi. Painiojasi. O ji nori pačiu geriausiu žodžiu, skaidria mintimi išpasakoti savo jaunystės istoriją. Metams bėgant istorija lyg ir keitėsi. atsirado kažin kas nauja. Juo toliau, juo labiau tas įvykis, gal nuotykis, plečiasi, tai ryškėja, tai aptemsta. Įdomu, labai įdomu, kaip supras, kaip reaguos Jeromė? Jeromė toks sumanus, kiek savotiškai, dažnai netaisyklinga anglų kalba, įmaišydamas itališkų žodžių, moka pasakyti nuostabiai taikliai. Ir tai jam tinka jo melodngam balsui, rankų mostams. Romėnų kraujas, sakyk ir taip ar kitaip.

Dvidešimt dvi minutės po septynių. Negali būti! Kas nors negerai. Ji dar kartą patikrina laikrodį, nugnyba suanglėjusius žvakių dagčius. Žvakės dgs užpakalyje fotelio ir švies už jo plaukų kupetos. Jeromės veidas bus šešėlyje, virpančioje prieblandoje, o jos veidas bus apšviestas žvakių šviesos. Tegul jis stebi jos veidą, jos akis, jos lūpas. Ne vienas jai pasakė, koks išraiškingas jos veidas, kaip judrios lūpos. Ne be naudos ji mokėsi dainuoti. Balso melodingumas jai nesvetimas, jau du kartu tai patvirtino Jeromė. "Saallyy, you are magic! Vunderbaar!" Iš kur jis išplėšė tą vokišką žodį? Bet taip tik Jeromė moka. Jis turi turėti muzikalinę klausą. Susigriebė, ji pataisys balsą – greit išgeria stikliuką vermoutho.

Dviedešimt septynios minutės po septynių. Visai sutemo. Gal uždegti elektrą. Ne. Prieblandoje, žvakių virpančioj šviesoj tegu viskas virpa. Širdis ėmė skubėti. Kur tu nuskubėsi? Gal valerijono lašų ant cukraus? Taip jos mama, taip teta visą gyvenimą tramdė širdžių įsibėgėjimus. Ji pabraukė smilkinius. Širdis atlaikys, bet ar ji pajėgs pasakoti? Tiek ruoštasi...

Ji atsisėda ant lovos kraštelio, – kad nesulamdžius gražaus megstinio užtiesalo, matomo nuo fotelio, kur jis sėdės. Bet Jeromė

jau tikriausiai nebeateis. Negirdėta, kad jis vėluotųsi dvidešimt devynias minutes.

Beldžia į duris. Argi? O gal koks aukų rinkėjas ar banditas? Jeromė du kartu paskambina skambučiu. Taip sutarė.

Who is this? — Tyla. Po tylos atsiprašančiai, švelniai: "Jeromė".

Sally dar palaukia — tegul pajunta Jeromė bausmę už pavėlavimą. Ji kiek praveria duris, ir jis, kaip suplonėjęs, vijūnu įslysta vidun ir tuojau nugara atsiremia į sieną: "Sally, I am sorry, I am very sorryy. Ten thousands sorryy, Sallyy". Ir jis skuba apsakyti, kokia netikėta nelaimė jį sulaikė. Jis taip ieškojęs! Jis jau norėjęs skambinti telefonu, atsiprašyti tūkstantį ir vieną kartą. Per visą gyvenimą jam tai pirmą kartą.

Jeromė smukte smunka fotelin, sausai čiužančias rankas gniaužo, riečiasi į krūvą ir vis nebaigia atsiprašinėti. Sally dar nežino, kokia nelaimė sulaikė Jeromę, bet ji skuba pilti nuburblenusią kavą. Ir ji ima atsiprašinėti, kava, savaime aišku, nuburblenusi, nebus tokia gera... Pagerinimui kavos, skubiai pila "Benediktino". Bonką palaiko prieš dvi žvakes — tegu Jeromė mato užrašą. Jeromė būtų ne Jeromė jis atsiplėšia nuo fotelio, du kartu suplojęs rankomis: "Sally, that's the..." po pauzos išsiveržia: "That's the Beneedictinne!" Jis džiugiu balsu ūmai nuslydęs nuo nelaimės, pasakoja, kaip vienuoliams visagalis Dievas kalnus nuodėmių atleis už tokio gėrimo išlašinimą. Ir į dangų eidami vienuoliai, pasislėpę po ašutiniais nešis benediktiną. Sally širdis muša ir dabar ji pajunta pagailą... kaip Jeromė džiaugtųsi, jei tai būtų tikras benediktnas. O gal jis nujaučia apgaulę? Ne, jis tikrai džiaugiasi.

Antrą stikliuką išgėrus, Sally sumeta paklausti, kokia gi ta nelaimė?

Dabar jis pats įsipila trečią ir pasiubčiodamas išgeria. Atsilošia fotely: "I am fool, I am fool, real fool!" Po mažos pauzos, tylesniu balsu: "Old fool".

Ir jis, gniaužydamas rankas, susilaikančiai apsako: "First time in my life..." po ilgo ieškojimo, po nervinimosi, po to, kai jis norėjo telefonu atsiprašyti, rado sriuboje. Taip, jo dirbtiniai dantys buvo sriuboje. Sriubos puode, tiksliau kalbant. Jūs neklauskite, ir jis pats neatsakytų, kaip jie ten atsirado. Bet toks ieškojimas, toks nepunktualumas — pirmą kartą jo gyvenime.

Sally susimaišo savo mintyse. Ar tai tik tiek? Pykti ar juoktis? Ji paskubomis įpila ketvirtą stikliuką (per abu tai jau aštuntas) ir pakelia prieš akis. "Beenee, beenee!" Jeromė išdainuoja, išnerdamas iš fotelio prieblandos. Abu cinkteli stiklais, džiugiai išgeria. Ir Sally nesulaikomai prapliumpa juoku. O jis, kaip to ir laukęs, sužvengia dirbtinai, bet vėliau juokdamasis įsibėgėja. Sekundei pertraukdami triukšmingą juoką, vėl ir vėl juokiasi. Kriokliu krinta juokas.

Ir po to, kaip susipratę, kad tai kažin kas ne taip, stebinčiai pažiūri į vienas antrą. Jeromė mato Sally tikrštai padažytas lūpas, veido tinką (kontraktoriaus mintis), o Sally vos įžiūri Jeromės kupetą plaukų. Jeromė staiga šeimininko vikrumu pripildo abu stikliuku ir pakeldamas: "Sally, saliut!"

Triukšmingo juoko išsiliejime jiedu išgirsta nesugrąžinamos jaunystės aidą. Metai nepajėgė išplėšti juoko — nuostabios dovanos žmogui, dovanos, kurios joks kitas gyvis neišrado šioj planetoj.

— — — — — —

"... aš jums turiu pakartoti, jūs esate pirmas, ir gal paskutinis, kuriam aš tai pasakoju." — Sally balsas prislopintas. Ji pati stebisi savo balso melodingumu. Kaip Jeromė? Gal ir gerai, kad jo veidas tamsoje, fotelio šešėlyje, drąsiau pasakoti. Jis atsidūsta. Taip, jis supranta jos išpažintį. Sally jau nebevadina istorija. Taip, tai jos išpažintis.

"... jūroje mes mažam laivelyje, mes vieni du, o tamsūs, rūstūs debesys, kaip vienuolių ašutiniai, susivarto dangaus pakraštyje ir griūte užgriūva mus. Mudu du laivelyje audros glėbyje. Aš supratau: mes jūroje ir mirtyje, o viršum mus rūstūs debesų kalnai. Aš jo glėbyje ieškau išsigalbėjimo, o jis mano akis bučiuoja, mano veidą, mano ausis. O aš norėčiau, kad jis laivelį irkluotų. Kad darytų viską, kas tik galima išsigelbėjimui, o jis mane bučiuoja, ramina: "Salomėja, mums nebaisi jokia mirtis, Salomėja! (Tada — tėvų žemėje aš vadinausi Salomėja.)

Jeromė atsidunsta, sukruta plaukų kupeta, galva nusvyra ant krūtinės. Gal jis verkia iš susijaudinimo, tik žvakių šviesa žaidžia viršum jo galvos. Jo veidas tamsoje.

Sally dažniau akis kelia į lubas, rankas prispausdama prie širdies ir raktuku užsukamo auksinio laikrodžio... "laivelis mėtomas kaip riešuto kevalas, tik dar akimirka, dar... gal paskutinė. O jis mane laiko tvirtomis rankomis glėbyje ir audros triukšmingam ūžime visu balsu šaukia: "O, Salomėja, o mano deimante, Salomėja!" Aš jau tada buvau savaranki ir aš ėmiau ir pamaniau, tavo deimantas nuskęs, geriau aš būčiau vandens žuvėdra, jūrų puta. Tada jis man sako: "Šokim į jūrą! Laivelis pilnas vandens." Šokti į pasišiaušusias bangas! Kada aš laikausi įsikibusi laivelio krašto, supraskit, aš laikausi kaip paskutinio šiaudelio skęstantis, — Jis atplėšia mano pirštus ir mes — bangose..."

Jeromė viena koja išlenda pro antrą pusę staliuko, galva kiek pasvyra. Atsidunsta. Gal tamsoje ir žvakių mirgėjime jai pasirodė, — jis tyli, lyg snaustų. Ne, taip tik rodėsi. Jis kantriai klausosi. Gal derėtų išgerti. Ne. Jau ir taip dešimt stikliukų per abu išgerta. Tegul klausosi.

"... aš nemoku plaukti, tai jis mane ant savo pečių, kartais glėbyje apkabina, kartais jau nieko nebejaučių... Tik pajutau... mane jis išvelka iš rūbų. Kaip tai? Mane iš rūbų!

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

ANT LEDO

Žvalgaisi ant lūžtančio ledo,
Kai dungso padangė nubalus,
Kai girios tylėdamos gedi,
O debesys šaukti negali.

Pro šalį krypuoja balandžiai
Pasaulio taika nusigėrę.
Tikrovė rūkais užsisklendžia,
Pajaco juokų neištvėrus.

Poetė Kotryna Grigaitytė

GEGUŽĖS RYTMETYS

Išsikvėpinęs gegužis
Po sodą vaikštinėja.
Padebesiuos sužvilga
Įstrigusi kregždė tarp spindulių.
Ružavo rūko prisisunkus
Obelų alėja
Rasa žėruojančiuos takuos
Tau žiedlapius po kojų sėja.

Aš laikausi. (Tada dorovė — buvo dorovė, ne toka, kaip šiandien.) Jis šnibžda į ausį: "Salomėja, nebijok!" Jis pats jau išsinėręs iš rūbų. Jis nuogas! Mane apima baisi baimė — aš prie nuogo vyro! Tik pagalvok, kai mirtis prieš akis, o tu glėbyje nuogo vyro. Gi atsiminiau - mes dar be moterystės sakramentų. O jis, rengdamas mane iki nuogumo, teisinasi: "Salomėja, rūbai mus traukia gilyn," ir nuplėšė paskutinius mano marškinius. Ir tai buvo jo tiesa. Mes tik nuogi kaip ruoniai galėjom išplaukti ant kranto uolos. Aš guliu. Atplėšiau akis... dangus toks mėlynas, putota bangų mūša uolas skalauna, o jis, jo vardas buvo Jeronimas, sako, eisim ieškoti žmonių. Kaip gi taip mes?.. Mes nuogi! Kaip iš motinos vystyklų. Ir čia jis, Jeronimas, paėjo į artimus krūmus ir tuojau atnešė dvi beržo šakų šluotas. Reikia suprasti, Jerome, kaipgi prieš žmones? Aš paprašiau, tai jis suskynė dar vieną šluotą, aš užsidengiau berželio žaliomis šluotomis iš priešakio ir užpakalio. Ir mes einam laukais. Einam, kur tolumoj matom kaminas pro žalius medžius rūksta. Mes einam ir einam, nors širdis mano krinta iš nuogo kūno."

Jeromė išnyra iš fotelio priedangos, perbraukia du kartu per smakrą ir jis paklausia, ar galima dar vieną. "Benediktinai valdo dangaus raktus," taria Jeromė ir pilasi. Ir jai įpila. "Aš labai atsiprašau, aš jau turiu eiti. Mano draugas labai nemėgsta, kai jam reikia keltis iš lovos ir mane įleisti. Raktą mes pametėm, tai ir nepasiimu. Aš labai atsiprašau, labai atsiprašau. Per tą dantų ieškojimą... aš pamiršau..."

"Ką? Ką jūs sakote? Pamiršote..." Tyliai patvirtina kaip stabo ištiktai Sally, Jeromė žemai nusilenkęs pabučiuoja abi jos rankas ir vingriai išnyra ant galų pirštų pro duris, kaukštlėjęs prancūzišku užraktu.

Kaip jis taip? Kaip gi taip užmiršti ir... Sally nusvyruoja ir krinta skersai lovos.

— — — — — —

Kaip savaime išsiveržia juokas, taip ir verksmas liete išsiliejo. Ji juto ašaras, beriedančias skruostais į ausis, ant lūpų. Sally nešluostė, tegul ašaros srūva, tegul taip būna, kaip turi būti. Ji seniai taip verkė. Ir jai griaudu ir gera — ji dar gali taip verkti.

O gal jis tyčia? Negali būti, ne. Romėnų šaknis.

Kada ji užmigo, kada nusirengė, kaip viską tvarkingai ant kėdės ir lovos galukojo sudėliojo, ji neatsiminė. Daug metų, daug naktų ji taip nemiegojo. Ar tai sapnas, ar jos galva atgimdė seniai užmiršta pergyventa. Lyg po storu ledu tepamatai žuvų šešėlius, kaip tamsios gijos draikosi, o tu seki tą poledinį nėrinį. Ledas plonėja, ar tavo akis darosi atranki: matai juosvas lydekų nugaras, karosai pasiverčia, ir sužiba gelsvi pilvai, maža sidabrinė žuvelė nutiesia kaip stiklo stygą. Gal net ledas suskambės, ir ims vandenimis sklisti muzika, tyli, švelni. Ne visos, bet bus ir tokių ausų, kurios išgirs šilkinę vandens melodiją.

... Ji atsisėda ryto prieblandos tyloje, atsiremia į galugalvio lentą. Juk ji girdėjo melodiją, tai ne prasimanymas, nors tai dengia virš septyniasdešimt metų. Ją teta, atkilusią į šią šalį jau keturiolikametę, siuntė į gerą mokyklą. Šešioliktus užkliudžius ji pradėjo mokytis dainavimo. Ji jau viską suprato, daug skaitė, mėgo nuotykių puslapius. Tai ne prasimanymas... Dainavimo mokyklon ateidavo toks ilgu veidu, labai plaukuotas profesorius. Tą ji gerai atsimena ir mato. Ir girdi... "... klausa nuostabus instrumentas. Mes ne visada ja gerai naudojamės. Kiek tūkstančių garsų praplaukia mūsų neišgirsti. O juos vertėtų sugauti. Kaip neapdairiai, lengvabūdiškai žmogus praleidžia tuos garsus. Jie neišgirsti ir jau niekad nepasikartos. Žodis, muzika, daina. Ar mes turtinam savo ausis, savo klausą tais nuostabumais? Ar mokančiai, džiugiai, dievišku atsidėjimu klausomės? Kiek mes netenkam, ko netenkam?.." Ar Salomėja ar Sally, ji dabar negalėtų atskirti, tačiau ji klausėsi dainų, mylėjo muziką. Na, jei ne visai taip išėjo... Ir dabar, išgirdusi muziką, lyg sparnais pakyla nuo žemės. Šito pakilaus jausmo nenustelbia nė senais kilimais prišvinkęs dviejų kambarių buta. Išdidžiai skamba šis senų žmonių viešbutis "Paradise" Ji jaučiasi aukščiau už kitus, ji turtingesnė garsais, turtingesnė atsiminimais, svajonėm... Būti įžymia dainininke. Taip — nepavyko. Gal ji kalta. Ją, nebaigusią dainavimo, suviliojo dabita saliūnininkas Jeronimas Vėgėlė. Vasarą kapinėse ją, išgėrusią, ne kitokią... Po to — vestuvės. Reikėjo.

Bet ji šiandien turtingesnė. Iš jos to neatims, ko kiti visai neturėjo, arba jiems praslydo pro ausis.

Ji ėmė rengtis. Lėtai, nuosekliai. Nėra dėl ko, nėra kur. Pildama kavą iš savo kasdienio kavinuko, pilvotam stikle pamatė savo veidą, kažkaip suplotą, juokingą. Ji ranka pabraukė kavinuko žvilgantį pilvą, tarsi norėdama nubraukti suplotą veidą. Ji pamatė savo raukšlėtą ranką. Sužiuro. Taip, ranka sausai raukšlėta ir pianinu nevisada paskambina, ką paskambino prieš penkmetį. Bet gi jau jai baigiasi aštuonios dešimtys ketvirti.

Ji vakar vakare prieš guldama save kaltino prasimanymu.Jai buvo lyg nejauku, lyg gėda. Kiek ji prasimanė? Bet gi — buvo. Ji tada namuose piemenė būdama (po vasaros išvyko Amerikon) plaukė su bernu Kostu. Už juodo ežero tėvas turėjo pelkėtas pievas. Laiveliais plukdydavo šieną. Tai gryna tiesa. Ir pakilo audra jiems begrįžtant su kupeta šieno. Laivelį apvertė. Šienas, kaip didelis paukščio lizdas, nuplaukė pavėjui, o ji su bernu išplaukė. Ar daug trūko, kad būtų taip buvę... kaip pasakojo.

Pusryčių kavą pilant per jos galvą šmėkšteli rusva profesoriaus barzda. Tai tas pats, kuris kalbėjo dainavimo studentams apie klausą. Nuostabu, ji buvo užmiršusi. Dabar nelauktai ji taip viską atsimena. Profesorius stovi prie žemo stalo, jo kaučukinė apykaklė, atlenktais į lauką kampeliais, juoda varlikė po kaklo gyslomis nužvilginta, pasikreipusi. Atsimena, profesorius buvo palinkęs ir plonu kaklu stiepėsi iš jam perdidelės apykaklės. Ir akis atsimena, buvo vokai paraudę, kaip visų širdimi nesveikuojančių. Kalbėjo jis gyvai, užtikrintai... "kas yra menas?Ar tai raidė, ar tai akmuo, kaltu paliestas, ar tai styga, ar tai gaida. Menas yra prasimanymas. Didelis prasimanymas. Didelis menininkas prasimanymą padaro įtikinamu... tikrovė nebus tokia įtikinanti, koks būna menininko prasimanymas." Taip gerai ji atsimena. Net pati savimi stebisi: kaip, iš kur? Po tiek metų!.. "... išmokite menišką prasimanymą-melą paversti patikimu. Priverskite save ir kitus nedrįsti melo vadinti melu... ir tai bus meno viršūnė..."

Ji kiek prasimanė. Vakar vakare verkė ir širdo ir stebėjosi Jeromės tokiu nenuoširdumu. Juk jis galėjo išeiti nepasakęs. Vakar ir save kaltino klausdama: ar derėjo tokį prasimanymą pasakoti? Juk jūros nebuvo, nuogų nebuvo, nebuvo ir berželio vantų iš priešakio ir užpakalio. Taigi.

Bet ir jis, Jeromė, nebuvo toks, koks turėjo būti. Jis kaip berniukštis iš fotelio prieblandos išsmukęs, pasiskersuodamas, vieną petį žemyn slėgdamas suklenkseno šalto metalo garsu — prancūzišku užraktu: "Sorry, sorry, Sally."

Ir ima gailėtis Jeromės. Jeigu jis nebūtų užmiršęs, gal jis būtų kokią kibirkštį iš jos pasakojimų parsinešęs. Tegul jis būtų išėjęs ir su abejonės šviesele širdyje, bet išgirdęs ką nors. Taip jau klojasi saulėlydžių šešėliuose: viskas darosi svarbu, išlaikyti verta, kas jau buvo. Juk jau žinai, jog vakarui artėjant nebebus to, nepasikartos ir nebegrįš. Tačiau kiekvieną praeities šapelį skruzdėlės rūpestingumu nori paversti sienoju.

Ji tai žino. Ir ji pati šypsosi atlaidžia šypsena. Tos šypsenos atlaidumo ji neįžiūri Jeromės iki melsvumo, gal drebančia ranka, nugramdytam veide. Ir gal dėl to pieną paliejusio vaiko skuba pakilo sumišęs. Taip, jis tikriausiai buvo užsnūdęs. Ir ji neapdairi, juk kartą lyg ir pastebėjo vielą iš ausų pranykstančią drumzlinų plaukų kupetoj.

Ir:

"Sorry, Sally, aš pamiršau... pamiršau savo ausis. Pamiršau girdėjimo aparatą įsidėti. Per tą skubėjimą, Sally..."

Vakar Jeromės prisipažinimas ją pritrenkė. Šiandien ji daug atlaidesnė. Lyg gaila, lyg griaudu, kaip praradus, kad ir mažai, bet būtinai išsaugomą. Ir ji užjaučia Jeromę. Nors ir pateisinti sunku: kodėl jis išskubėjo, neatidengęs apie savo užmirštą girdėjimo aparatą? Kodėl?

Ir Sally ir Salomėja nerado atsakymo.

OPEROS – TELEFONAS IR PAKLYDĖLIS SŪNUS CHICAGOS LIETUVIŲ SCENOJE

Chicagos T. T. Jėzuitų leidžiamo periodinio žurnalo "Laiškai Lietuviams" metinės šventės proga buvo pastatyta dvi vienveiksmės kamerinio pobūdžio operos: Menotti "Telefonas" ir Debussy "Paklydėlis sūnus". Jų libretus į lietuvių kalbą išvertė solistė Izabelė Motekaitienė ir išpildė jos studijos mokiniai su svečiais solistais. Kristinos Gintautienės paruoštas išraiškos šokis (iš Aldonos Valeišaitės studijos mokinių). Meninę ir oficialiąją programą pravedė "Laiškų Lietuviams" žurnalo redaktorius T. Juozas Vaišnys, SJ.

Operiniai veikalai buvo įrėminti puikioj sceniškoj butaforijoj: žavingos dekoracijos, pagamintos dailininko Juozo Kiburio, šviesos efekti — Česlovo Rukuižos, istoriniai kostiumai — Iz. Motekaitienės ir Podienės. Šiose operose buvo pristatyta Chicagos visuomenei jauni, neturėję tinkamos progos pasireikšti savo balsų operiniai talentai.

Po trumpo red. T. J. Vaišnio žodžio ir dedikavimo biblinės operos kantatos "Paklydėlis sūnus" a. a. misionieriui kun. J. Bružikui, šventės programą pradėta opera "Telefonas" Ją išpildė tik du asmenys: jauna Liucija, visą savo gyvenimą tvarkanti vien per telefoną ir ją mylintis Ben, kurio Liucija, užimta telefoniniais pasikalbėjimais, beveik nė nepastebi.

Šioj operoj Liucijos vaidmenį dainavo jaunutė (18 metų) debiutantė Aušra Baronaitytė, kuri atskleidė malonaus tembro koloratūrinį balsą, lygiai skambantį trijų oktavų diapozone. Liucijos mylimojo vaidmenį turėjo atlikti dr. Algirdas Kriščiūnas, bet jam susirgus, padėtį išgelbėjo pianistas M. Motekaitis. Vietoj pianisto Motekaičio "Telefono" operai akomponavo grįžus iš Berlyno muzikinių studijų atostogom pianistė Raminta Lampsatytė.

"Paklydėlio sūnaus" rolę išpildė solistas Julius Savrimas, tenoras. Savrimas puikiai atliko rolę, aiškia tartimi, skambiu balsu ir vaidybiniu talentu.

Motinos rolę dainavo Praurimė Ragienė. Jos sceniška išvaizda, puošnus, spalvingas rytietiškas kostiumas, Dievo garbei kylantis pilnas sielvarto balsas žavėjo visus savo meniškumu. Praurimės Ragienės asmenyje turime subrendusią operos solistę. Jos koncertinis dainų repertuaras taip pat yra gausus. Motinos ir sūnaus paklydėlio džiaugsmo duetą publika palydėjo gausiomis ovacijomis.

Scena iš "Paklydėlio sūnaus": motina Lia — Praurimė Ragienė, — gaivina apalpusį sūnų paklydėlį Azaelį (vail. Julius Savrimas).

Another scene from "The Prodigal Son", staged at an annual festivity honoring the "Laiškai Lietuviams" (Letters to Lithuanians) magazine producers. Foto Danutė Vakarė

Tėvo Simeono vaidmenį puikiai atliko sol. Vytas Radys, bosas. Savo išvaizda ir įtikinančia vaidyba jis sukūrė stiprų šeimos tradicijų magnatą. Pabaigoj visų trijų solistų didingas himnas Dievo garbei įspūdingai nuskambėjo gyvenimiška rimtimi.

Šios operos pagrindinė idėja — tėvų skausmas pabėgus vaikui iš namų ir tokio paklydėlio apsivylimas, niekais praleidus gražiausius metus, yra šių dienų žaizda, kuri iki ašarų jaudino ne tik panašios problemos paliestus, bet ir kiekvieną žiūrovą.

"Paklydėlis sūnus" bus pakartotas literatūros laureatų šventėje, gegužės 13 d. Chicagos Jaunimo Centre.

Muzikas

Scena iš "Paklydėlio sūnaus" — tėvas Simeonas — Vytas Radys, motina Lia — Praurimė Ragienė, ir "paklydėlis sūnus" Azaelis — Julius Savrimas gieda didingą himną Dievo garbei. Laikraščio "Laiškai Lietuviams" metinės šventės koncerte.

A scene from "The Prodigal Son": singing a hymn with mother.

Publikos aplodismentus priima lenkdamiesi "Telefono" aktoriai: Raminta Lampsatytė, akompaniatorė, Aušra Baronaitytė, Liucija, Manigirdas Motekaitis, Ben.

The actors of "The Telephone", musical play, receive a warm applause. Foto Danutė Vakarė

Dagys — Dingo be žinios / Disappeared without trace

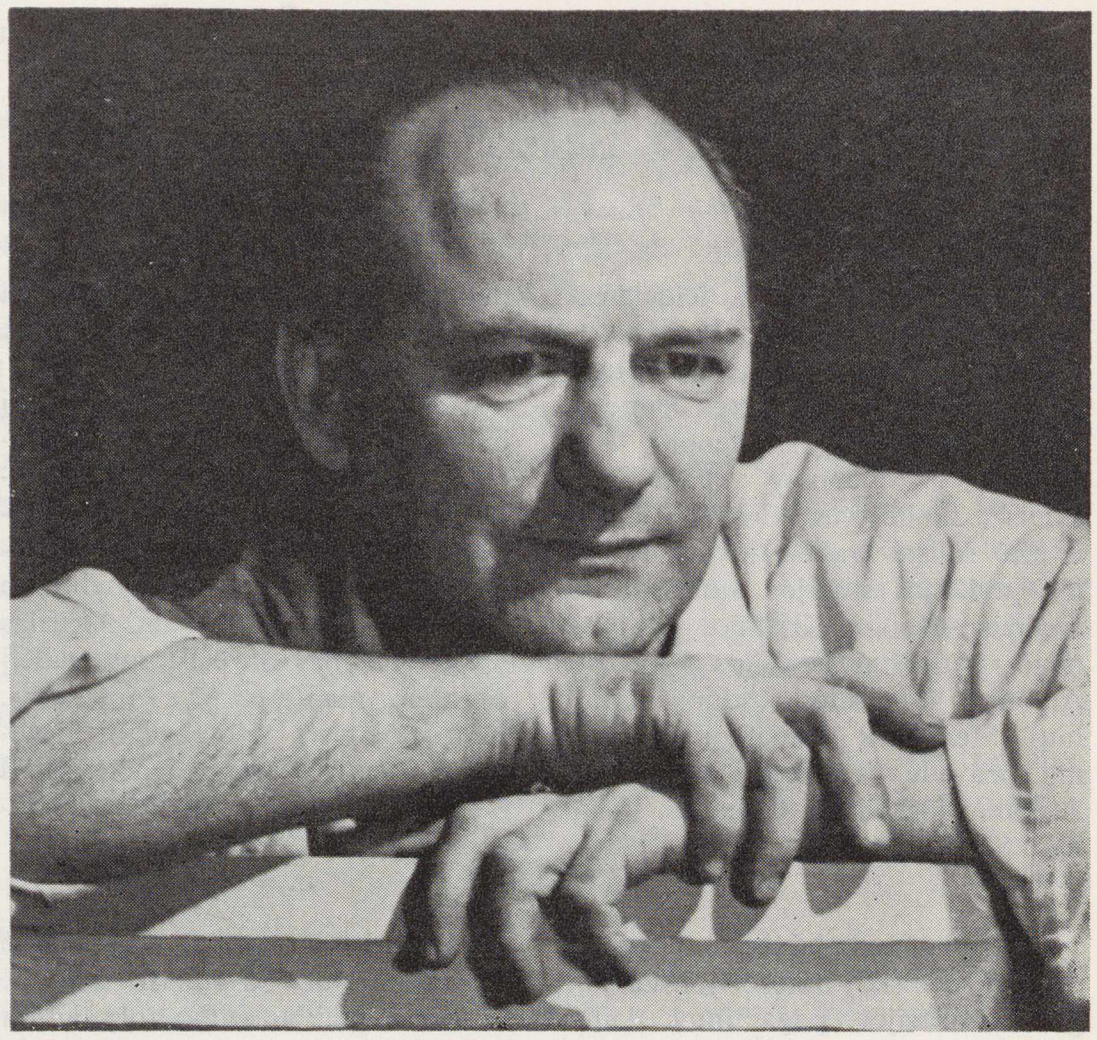

Skulptorius Dagys 1956 metais. — Sculptor Dagys in 1956

DAGYS – ŽMOGUS IR DAILININKAS

Apie žmones mėgstama pakalbėti, galbūt, visada, o spaudoje jie paminimi — tik tam tikromis progomis.

Dailininkas - skulptorius Dagys neseniai turėjo savo parodą Chicagoje, Jaunimo Centro patalpose. Su gana gausiu skulptūros darbų rinkiniu atvykti į kito krašto tolimą miestą —galėjo tik kantrus ir didžiai ryžtingas žmogus, nes kliūtys didelės.

Beveik visi jo darbai buvo iš medžio iškaltos - išskaptuotos statulos bei reljefiniai vaizdai.. Tik keletas bronzos kompozicijų.

Kadangi dail. Dagio darbai daugumoje padaryti iš medžio, tai čia į tą reiškinį tenka atkreipti dėmesį, nes ir patsai autorius paminėjo šios medžiagos atsiradimo istoriją jo dirbtuvėje.

Su čia paroda Chicagoje dail. Dagys atžymėjo dvidešimties metų skulptoriaus darbo jubiliejų. Prieš išvykdamas iš Anglijos 1951 metais Londone supirkinėjo kaltus, mokėsi juos pagaląsti ir pradėjo raižyti lentgalius. O atvykęs į Kanadą, padirbėjęs apie porą metų darbovietėse darbininku, susitaupęs šiek tiek pragyvenimui, Dagys nusigręžė nuo visų eilinio darbininko darbų ir atsidėjo vien meno kūrybai.

Jam nereikėjo skubėti į darbovietę, vargti ir eikvoti jėgas jose dėl kasdieninio dolerio. Jis galėjo kūnu ir dvasia pasinerti į kūrybinį darbą.

Per šiuos dvidešimt metų dail. Dagys dalyvavo įvairiose parodose. Vienose jis buvo aukštai vertinamas, kitose priimtas gana skeptiškai. Tačiau nuo savo kūrybos jis nesitraukė, nes jam ir nebuvo kito kelio, kuriuo galėtų ramiai nueiti. Vidinis menininko nerimas vertė ieškoti naujų idėjų, naujų būdų priversti medį paklusti jo kaltui.

Dail. Dagys vis dirbo, kūrė su atkaklumu, pasidarė medžio nugalėjimo ir jo apdirbimo specialistu. Jis sugeba priversti medį tiesiog prabilti ir kalbėti į žmones. Per šiuos 20 metų jis daug padarė. Daug jo darbų išėjo plačiai į žmones, nemažai jis jų turi ir pas save. Jis nesiskubina jų išleisti, kai kuriuos laikosi tik sau, nes rytojus jam nekelia rūpesčio. Ir būdamas 67 metų, jis sveikata nesiskundžia.

Dagys gimnaziją baigė būdamas 21 metų; Meno Mokyklą — 26 metų. Po to mokytojavo. Atliekamu laiku lipdė, atliedino gipse, nes to reikalavo Meno Mokyklos programa. Tuo laiku ten natūraliųjų medžiagų niekas nevartojo. Be to, ir pats dailininkas Dagys apie medį tada nė negalvojo. Jis svajojo apie savo darbų atliejimą iš bronzos, bet tai buvo sunkiai pasiekiama.

Nemėgdamas ir gipsinių darbų, jis pats vėliau susigalvojo būdą — statulas štampuoti — sumušti iš balto ar pilko cemento. Su jomis dalyvaudavo parodose Rygoje Taline, kur patraukė tenykščių skulptorių akis. Kartą per meno istori-

Dail. Dagys 1929 metais.
Sculptor Dagys in 1929.

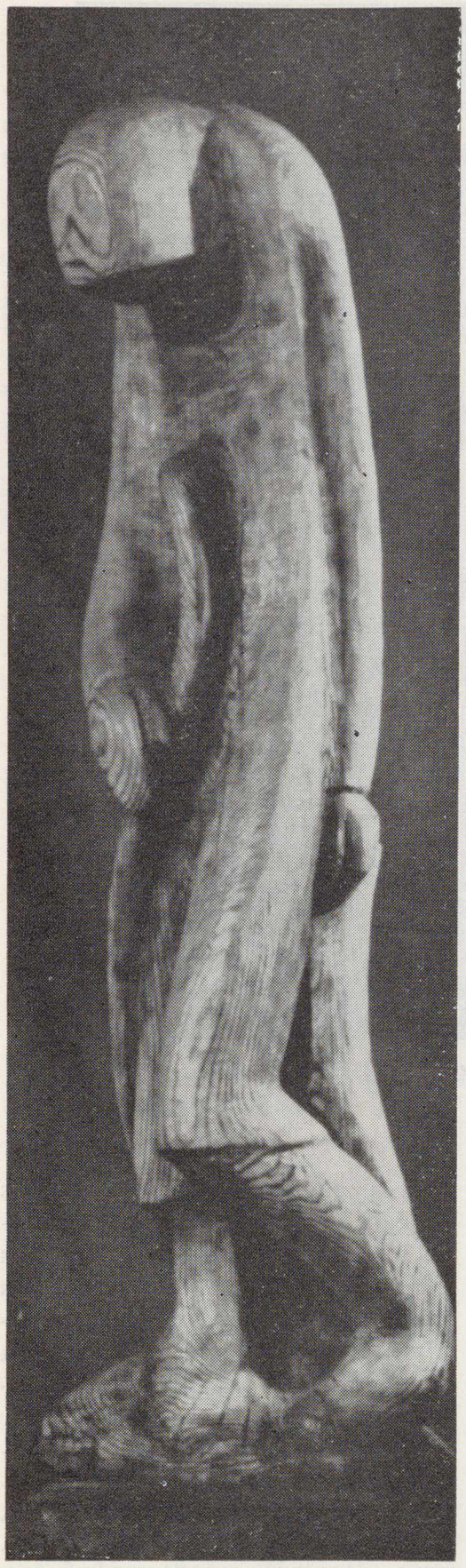

On the Way to Cemetery.
Pakelėje į kapus, Dagio skulpt.

Dagys

jos paskaitą lektorius I. Šlapelis kalbėjo apie medžio skulptūras, paaiškino, kad medis yra labai maloni medžiaga, o jo pastovumui užtikrinti — dabar esą įvairių priemonių. Bet jaunas Dagys visvien medžio nepamėgo.

Karo metu apie kokį 10 metų skulptūrą visai užmiršo. Taigi, tik prieš gerą 20-tį metų pradėjo bandyti savo talentą medyje. Priežastis gal toji, kad šiuose kraštuose skulptūras žmonės mėgsta laikyti tik kambariuose. O juose — jokia kitokia medžiaga taip netinka ir nėra taip šiltai patraukli, kaip medis.

Tiesa, ši medžiaga turi ir trūkumų, — pasakoja dailininkas. — Ji menininkus varžo, nustato jiems ribas, kuriose jie privalo laikytis, kaip gyvuliai garde. Medis yra statiška medžiaga, jame nepasuksi, kur nori, kaip belipdydamas iš molio, kur turi visas galimybes suteikti figūrai kokį tik nori judesį.

Dail. Dagys turi įgimtą judesio pajautimą. Kadaise jis mėgo gal net perdaug pabrėžtą judesį savo kūriniuose. Dabar tas reiškinys jo medžiuose jaučiamas kaip jautrus, malonus, gyvas judėjimas, apibrėžtas banguotomis linijomis. Tatai tuojau pastebėjęs ir prieš porą metų čia besilankantis vienas skulptorius iš Maltos. Figūrų, o ypač rankų, judesys yra dailininko Dagio skulptūrų pasididžiavimas, kurios patraukia žiūrovą nemeluotu tikrumu.

Į Chicagos parodą Dagys nugabeno ne tik statulas, bet ir nemaža reljefų. Jis sugeba fantazuoti, jis mėgsta platesnes tematikas, gilesnes scenas. To negalima išreikšti apvaliose figūrose, o plokštumose — jo mintys gyvena pilnutiniu gyvenimu.

PRISLĖGTAS LIETUVIS
A Lithuanian in Depression

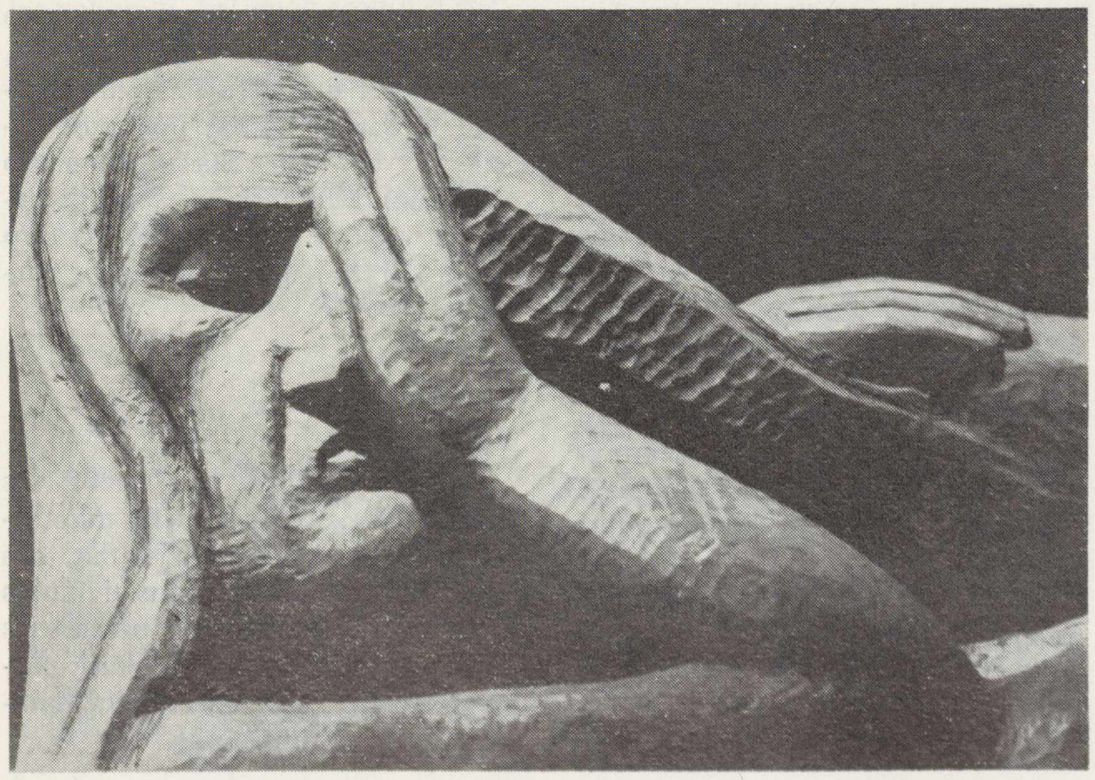

DAGYS

PERSKIRTA ŠEIMA
A Separated Family

Kartais jo mintys pasineria giliai į istoriją ar šventraštį, jis turi sukūręs visą ciklą biblinių vaizdų: Pasaulio sutvėrimą skaidrėse. Toliau — Dagys naudojasi lietuvių tautosakos temomis ir liaudies dainų ar mūsų poezijos posmais.

Bendrai paėmus, dail. Dagiui netrūksta temų, kad galėtų įgyvendinti visas puoselėjamas idėjas. Trūksta tik laiko. Jo darbai turi rimtą mintį ir gilią nuotaiką. Gal todėl, kad dail. Dagys yra turėjęs nepavydėtinai sunkią vaikystę, o paskui — pokario laikais — vėl išgyveno beviltiškus metus. O gal todėl, kad visoje mūsų tautos praeity šviesių laikotarpių gana mažai. Tatai ir Maironis įliejo į savo dainas. Šitokią nuotaiką jaučiame ir "Prislėgto lietuvio" statuloje, kurioje išreiškiama kančia — rodo, jog tai kenčiama dėl Lietuvos, kuri turi būti (pagal jos priešus) "ir tamsi, ir juoda..."

Dail. Dagys tai tikrai išreiškė savo kūrinyje, nes kiekvienas žmogus yra savo tautos vaikas. Jis maitinamas jos dvasiniu maistu.

Pranys Alšėnas

BRONYS RAILA

TAI VIENAS IŠ DIDINGOS REZISTENTŲ KARTOS...

Prof. Stasiui Žymantui paminėti

Daugeliui žinoma, kad Los Angeles lietuviškoji "sala" Amerikoje per pastarąjį pusantro dešimtmečio pagarsėjo ir pasižymėjo ypač lietuviško kultūrinio gyvenimo plotmėje. Čia susitelkė kažkaip lyg savaime nemenkas būrelis lietuvių išeivių — mūsų mokslo, technikos bei įvairių meno sričių atstovų, rašytojų, muzikų, teatralų, dailininkų, o ypač gausiai lietuviškos spaudos uolių darbininkų.

Mes jau maloniai juokavom, kad losangelinė "sala" virto laureatų kolonija, ir kai įvairių kultūrinių konkursų premijas laimi losangeliečiai, tai čia ne išimtis, o taisyklė. Netrukus turėjom pagrindo didžiuotis, kai keli jaunesnės kartos humanistinių ar techninių mokslų profesoriai bei tyrinėtjai (pavyzdžiui, dr. M. Gimbutienė, dr. A. Avižienis, dr. A. Kliorė ir kt.) pasiekė žinomų vardų pozicijas aplamai amerikiečių ir net tarptautiniuose mokslo akiračiuose.

Tad Los Angeles lietuvių bendruomenei sekėsi, jos skaičius augo ir garsas didėjo. Deja, visa, kas gimsta, auga ir garsėja, pagaliau dingsta. Šalia laimėjimų, per pastarąji dešimtmetį prasidėjo ir nepasisekimų eisena. Į dausas iš mūsų salos išplaukė nepakeičiamas lituanistinės srities mokslininkas ir didis tautos veikėjas prof. Mykolas Biržiška, įkandin dar jaunas gabus dramaturgas, aktorius ir režisierius Gasparas Velička, žymus teisininkas dr. P. V. Raulinaitis, dar visai neseniai automobilio avarijoje žuvęs rašytojas Juozas Tininis ir... Ne, geriau netęsti tokio sąrašo, kuris juk vis tiek nesibaigs ir kurin kiekvienas mūsų bus įrašytas — "labai pasišymėjęs" ar ir "nieku nepasižymėjęs".

★ ★ ★

Filosofai ir valstybininkai dabar sutinka, kad visi žmonės nuo gimimo yra lygūs Dievo ir įstatymų akivaizdoje. Deja, gyvenimas liudija, kad savo prigimtimi ir galiomis žmonės nėra vsiškai vienodi. Parafrazuojant britų rašytoją Orwellį, būtų galima pasakyti: visi žmonės yra lygūs, bet kai kurie iš jų yra lygesni. Vadinasi, labiau "lygūs" už kitus, nes ar stipresni, ar kūrybiškai pajėgesni, ar ryškesnius pėdsakus įspaudę savo aplinkoje, daugiau atlikę, gausiau davę tautai ar žmonijai.

Vienas iš tokių "nelygiųjų" buvo Stasys Žymantas (g. Žakevičius), ryški Los Angeles lietuviškos salos palmė, miręs palmių savaitėje, prieš pat Velykas 1973 m. balandžio 19 d. Tai mūsų daugelio artimas draugas, visų čia pažįstamas, o ir tėvynės Lietuvos, kaip ir viso pasaulio lietuviškų kolonijų politiniuose ir intelektuailiniuose sluogsniuose žinomas, populiarus, vertinamas, gi tautos laisvės priešų per tris dešimtmečius nekęstas ir įsiutusiai niekintas.

Nuo praėjusių metų vidurio sveikatai ėmus pavojingai šlubuoti, po širdies sunegalavimų, jis mirė nuo staigaus plaučių užsikimšimo, beveik savo 65 metų amžiaus sukakties išvakarėse. Taigi dar per anksti ir "be reikalo", kaip tik svajojęs ir laukęs, kad pasitraukus iš darbovietės galės daugiau laiko skirti kai kuriem labai svarbiem ir reikalingiem rašto darbam iš lietuvių rezistencinės praeities, o taip pat ir pasisakymam aktualiaisiais mūsų visuomeninio darbo klausimais.

Stasio Žymanto gyvenimas ir asmenybė neįtilptų į laikraštinės korespondencijos rėmus, o ir mūsų plonuose žurnaluose teisingas jo nekrologas nebūtų įmanomas. Jo nuotykių turėta per daug, veikla buvo per šakota, temų ir idėjų lobis jo paliktuose rašiniuose per sudėtingas, idant tatai būtų galima išdėstyti ir įvertinti kitaip, negu tik storokame veikale. Bet jeigu atsisveikinimo proga derėtų trumpiausiai suminėti nors keletą motyvų, tai man pieštųsi tokie Stasio Žymanto asmenybės paveikslo brūkšniai: —

Mokslo žmogus. Baigęs Vytauto D. Universiteto teisių fakultetą Kaune, akiračiui praplėsti metus papildomai gilino studijas Paryžiuje ir vėliau, gavęs Rockefellerio stipendiją, Harvardo, Chicagos ir Londono universitetuose. Po to, docentas, vėliau teisės mokslų profesorius ir teisių fakulteto dekanas Vilniaus Universitete (ligi jo uždarymo 1944 m.). Nors pagrindinė jo specialybės šaka buvo administracinė teisė, velionis vėliau dar uoliai gilinosi ir tų mokslų pažangą sekė ypač tarptautinės ir konstitucinės teisės srityse, tais klausimais ne kartą teikdamas savo žinias ir konsultacijas centrinėm užsienio lietuvių politinėm organizacijom ir Lietuvos Diplomatinės Tarnybos šefui min. S. Lozoraičiui.

Praktikas. Šalia reguliarių paskaitų studentam, savo specialybės žinias ir pasiruošimą S. Ž. labiau ir noriau naudojo ne mokslo veikalų rašymui, bet mūsų valstybinės organiazcijos ir reorganizacijos praktiniam darbui talkinti, kaip ekspertas ir patarėjas įvairiom valstybinėm įstaigom, įstatymų projektų parengimų bendradarbis Valstybės

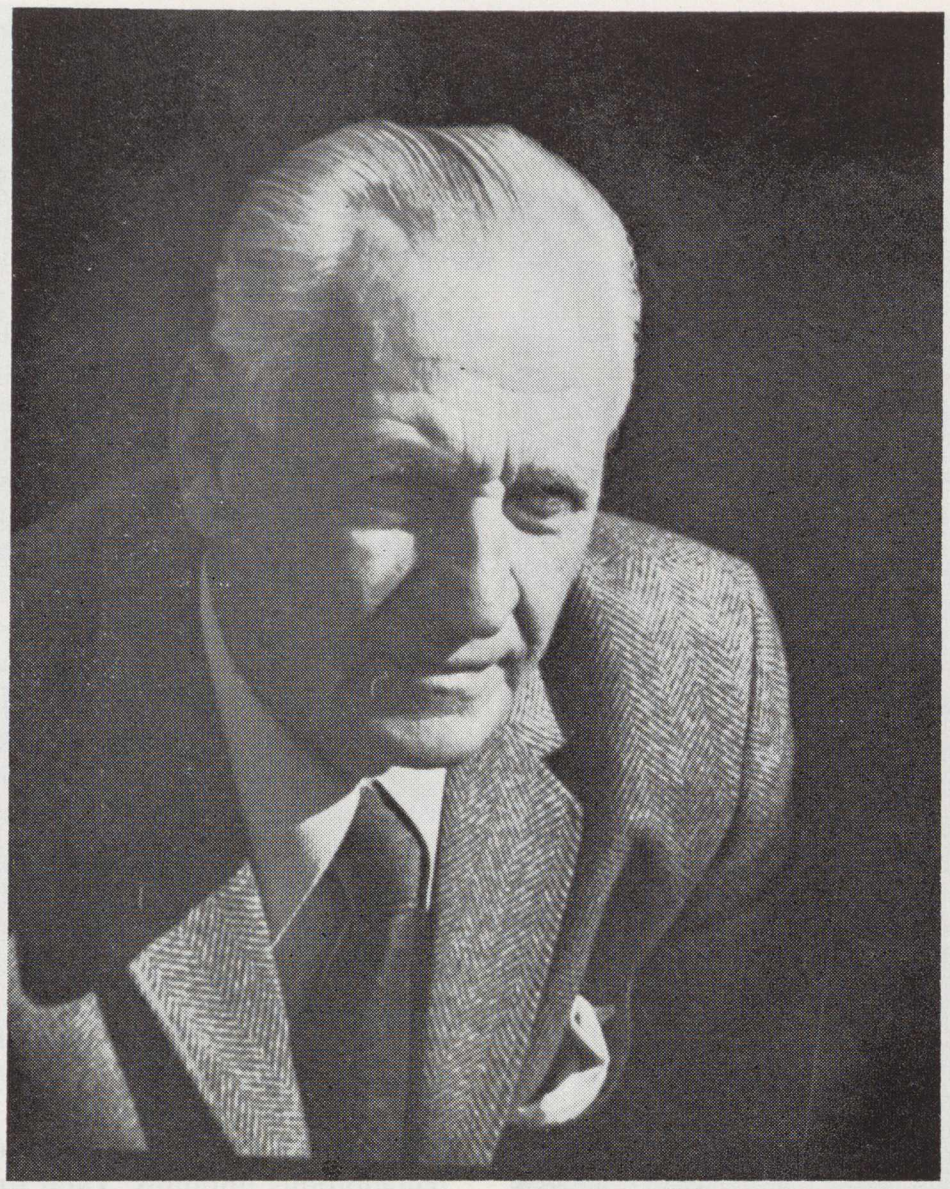

Stasys Žymantas Žakevičius, g. 1908.IV.22, m. 1973.IV.19.

Foto Algirdas Gustaitis

Taryboje, valstybės tarnautojam administracinių kursų lektorius, centrinės vyriausybės teisių patarėjas Vilniaus sričiai (sostinei 1939 m. grįžus prie Lietuvos),laikinosios sukiliminės vyriausybės įgaliotinis sostinėje (po birželio sukilimo 1941 m.)

Visuomenininkas. Nuo pat jaunystės savo simpatijas reiškė demokratinei liberalinei srovei ir tų nusistatymų nepakeitė visą gyvenimą. Bet politinių partijų rungtinėse nedalyvavo ir nė vienai jų nepriklausė. Tačiau po karo, ne tiek ideologiniais, kiek lietuvių tautos bendraisiais laisvės interesais, ryžosi itin aktyviai įsijungti į Liberalų Internacionalo veiklą Europoje, greitai tapdamas visų egzilų liberalų skyriaus sekretoriumi ir Internacionalo vykdomojo komiteto nariu ir dalyvaudamas eilėje tos grupės konferencijų, kur sumaniai atstovavo Baltijos tautų laisvės bylai.

Rezistentas. Be abejo, tai sritis ir vardas, su kuriuo S. Ž. ryškiausiai ir nupelnytai įsibrėžė ir pasiliks lietuvių tautos laisvės kovų istorijoje. Jo paruoštas ir LAF vardu paskelbtas atsišaukimas Vilniuje 1941 m. birželio 23 d. buvo signalas sėkmingai pradėto ir laimėto sukilimo, po kurio jis, kaip sukilėlių komiteto pirmininkas, perėmė Vilniaus miesto ir srities valdymą, kol nacinė administracija komitetą nušalino. Vienas iš Liet. Laisvės Kovotojų Sąjungos steigėjų, S. Ž. po to vadovauja Vilniaus srities pogrindžio veiklai, leidžia ir gausiai prirašo tos grupės slaptąją spaudą, remia lietuvių tautos vieningos politinės vadovybės (Vliko) įsteigimą, veda pasitarimus su lenkų ir latvių pogrindžiu, po pasitraukimo iš Lietuvos prisideda Vlikui atsteigti užsienyje ir ten atstovauja LLKS.

Vėlesni jo žygiai — kaip dalyvavimas naujo antikomunistinio Lietuvos pogrindžio, Vlako ir BDPS užsienio delegatūrų veikloje, palaikymas ryšių su kovojančiais Lietuvos partizanais, Lietuvių Rezistencinės Santarvės ir jos žurnalo įsteigimas, naujos lietuvių tautinės rezistencinės doktrinos ir išeivijos dvasinės rekonstrukcijos problemų nagrinėjimas bei sprendimai — visa tai būtų pernelyg nepaprasto tirštumo ir intensyvumo epopėja, kuri ligšiol dar nėra išsamiai aprašyta ir dar ne viskas įmanoma atskleisti, bet kur Stasio Žymanto vaidmuo, dažniausiai viešumoje mažai ar visai neregimas, rodysis tarp pačių kūrybingųjų,, veikliųjų ir narsiųjų.

★ ★ ★

Atskirai palikau dar vieną tos šakotos asmenybės bruožą, man asmeniškai geriausiai pažįstamą, nes artimą ir, gal būt, ilgiausiai tautos dėmesyje išliksimą, nes užmarštis dulkių neužtrinamą — Stasį Žymantą, kaip **rašto darbininką, laikraštininką, kultūrininką.**

Kaip tipiškas Renesanso žmogus, savo dvasiniais interesais jis buvo universalus, ne vien tik ribotas jurstas, valstybinės ir administracinės teisės specialistas. Dabar ne nuolat jūs sutiksit tokį, kuris domėtųsi visokiais lietuvių ir bendrosios kultūros klausimais, juos gerai išmanytų, jais gyventų, pastoviai sektų jų pažangą, pirktųsi ir skaitytų kone visus mūsų žurnalus ir visas geresnes naująsias lietuvių beletristikos bei poezijos knygas— išeivių rašytojų ir ne kartą anųjų iš anapus. Knygų apžvalgose ir kritikose apie mūsų beletristų, poetų bei dramaturgų veikalus aš nesykį naudojausi Žymanto analizėm, patarimais, įkvėpimu. Jis be nuovargio valandų valandom galėdavo kalbėti ir gyventi tom temom, o jei kada buvo po kitokio darbo nuvargęs, tai staiga atgimdavo. Dažnai man atrodydavo, lyg jis būtų prasilenkęs su profesijos pasirinkimu — toks stiprus ir po ilgo dėmesio rezultatų nusimanantis buvo jo kultūros, meno, aplamai kūrybos problemų supratimas.

Šiam mano tvirtinimui, laimei, nestigs liudinnkų, nes pokariniais (arba vad. "tremties") laikais per daugiau nei pustrečio dešimtmečio Žymanto plunksnai priklausė daug straipsnių užsienio lietuvių laikraščiuose ir žurnaluose, kurie ne visi buvo tik sausų, aprėžtų politinių, teisinių ar vien "vlikinių rietenų" sausi gelžbetoniniai svarstymai. Dažnas tų rašinių išsilieja daug platesniais akiračiais. Juose apstu bendros svarbos lietuvių rezistencijos ir dvasios problemų, šen ten aiškiai įgyjančių gabaus literato ir stilisto formą.

Turėdamas labai nepalankias bastūno gyvenimo sąlygas ir visada itin nelengvas medžiaginės buities aplinkybes, Stasys Žymantas rašto srityje, palyginti, daug padarė ir dar daugiau ruošėsi atlikti. Vien tik iš to, geresnės dalies, kas buvo spėta ir pasiliko, susidarytų didžiai stangrus ir prasmingas rinkinys — ne vien kaip patvariausias paminklas velioniui, bet ypač kaip itin sveikų ir vis tebeaktualių idėjinių direktyvų bei sugestijų lobis lietuvių tautos laisvės siekimų panoramoje. Būtų neabejotinai verta, kad visuomenė ir laisvės kovų gyvieji liudininkai sutelktomis lėšomis padėtų įgyvendinti tos rūšies raštų kol kas dar dažniausiai "nepelningus" išleidimus.

★ ★ ★

Būtų gal netaktiška kalbėti apie didumą ar mažumą skausmo, su kuriuo palydim amžinybėn atsiskiriančius mūsų artimuosius, draugus ar šiaip žmones. Artimiesiem ir draugam tas skausmas visada yra didelis, tegu ir ne aktoriškai padaromas.

Stasio Žymanto netekimas taip pat įtikino, kaip tokiais atvejais ne tik atsiskiriantis, bet ir pasiliekantieji tartum kilnėja ir taurėja. Velionis buvo ryškus tam tikrų idėjinių principų, politinės krypties ir karšto emperamento reiškėjas, aštriai dayvavęs ne vienose mūsų, kaip sakoma, kautynėse. Bet prie jo karsto atsisveikinimo žodžių sakytojai — š visų sparnų ir beveik iš visų patriotinių srovių — visi vienodai suvado bendrą nuoširdaus įvertinimo, pagarbos ir tautinės meilės gijų kalbą. Gal kiek per vėlai, bet geriau negu niekada. Žymantas to užsipelnė savo renesansišku humaniškumu r lietuviškai brolišką tolerancija kiom mūsų rezistencinėm ir politinėm, kurių pozityvius veikalus jis visuomet mokėjo bešališkai vertinti r pagal išgales intelektuališkai remti.

Su juo, kaip anksčiau su Broniu Budginu, dar neseniai su Leonu Prapuoleniu, su nesuskaitoma grandine laisvės kovų pogrindžio karininkų ir kareivių, kacetų ir sibirinių kankinių nueina praeitin labai vpatinga mūsų tautinės rezistencios karta, kuri prieš tridešimt metų dar buvo jaunimas. Tai nuostabi, be galo įdomi, viena iš pačių gražiausių laisvosios Lietuvos generacijų, auriai idealistiška, gal savotška ir skirtinga, bet, kaip gyvenimas rodo, ėvynėje paliksianti įpėdinių. Spėju — ji bus atsikartojanti.

Tad prie pagarbos gėlių apsupto karsto užbaigdamas atsisveikinimą su savo artimiausiu draugu, pridėsiu dar keletą sakinių trapiai paguodai... Žmonių kūnai, net pačių didžiausių, geriausių ir garsiausių, virsta ir virs dulkėmis.. Bet iš kai kurių dulkių ir jų skleistos nemirtingos dvasios kūrybinių lobių vieną dieną vėl atgims klestėti lietuvių tautos Laisvės Deivė. Tuo trapiuoju rytojumi tvirtai tikėjo Stasys ir tam skyrė savo gyvenimą. Tikėkim jam ir mes, idant mūsų buitis be jojo nepasidarytų tuštesnė.

TAURŲ LIETUVĮ A.†A. STASĮ ŽYMANTĄ PALYDINT

Pavasario žavųjį rytą,
kai dykumos, kalnai ir granitas
gyvybe alsuoja prie Pacifiko —
mirties deivė jį čia pasitiko...

Audra ir vėjas nutilo.
Rimtis viešpatauja slėny.
Buitis vėl naujagimiu pravirko
virš gyvenimo slėpinių...

Jo mintys, siekimai iškyla
laiko ir gyvenimo sūkuriuos.
Šiaurės pašvaistė atgyja
liūdesy ir kovoj dėl Lietuvos...

A. Razutis

Skaityta atsisveikinant su mirusiu Stasiu Žymantu.

LEO TOLSTOJ — LIETUVIŲ KILMĖS?

Žymusis caro laikų Rusijos krikščioniškosios dvasios filosofas rašytojas Leo Tolstoj — lietuvis: jo visi tėvai ir protėviai — kilę iš Lietuvos. Jo tėvas ar senelis (man dar nepasisekė tai ištirti), jaunas būdamas, nuvyko iš Lietuvos į Maskvą, kad ten susikurtų sau geresnį pragyvenimą ir įsigytų aukštojo mokslo. Jis vadinosi ne Tolstoj, bet INDRIS. Kada ir dėlko jo vienas iš protėvių savo pavardę pakeitė į TOLSTOJ — man taip pat dar nepavyko išaiškinti.

Apie tai, ką čia sakau, patyriau iš rašytojo Leo Tolstoj dukters Aleksandros Tolstoj, kuri yra rusų pabėgėliams iš komunistinių kraštų pagalbos teikimo organizacijos TOLSTOJ FOUNDATION pirmininkė. Šio, II-jo pasaulinio karo, metu, 1944 New Yorke įvyko visų tautų ir JAV šalpos organizacijų pirmininkų susirinkimas. Prieš susirinkimą priėjo prie manęs kiek pagyvenusi moteriškė ir pareiškė: "Aš esu Aleksandra Tolstoj, grafo rašytojo Leo Tolstoj duktė; aš esu irgi lietuvių kilmės. Ir man džiugu su Tamsta — Lietuvių Šalpos Organizacijos pirmininku — susipažinti." Dar po keletos žodžių prasidėjo posėdžiai, ir plačiau išsikalbėti tuo klausimu nebeteko.

Po kelių metų nuvykau jos labdaros centran, kur yra jos rezidencija, į West Nayak, N. Y., ir ten ilgiau išsikalbjau apie jos lietuvišką kilmę. Paklausiau, kokiu pagrindu ji remiasi, tvirtindama, kad jos tėvas buvęs INDRIS. Ji man atsakė: "Per paskutinius 25 metus prieš mano tėvo Leo Tolstojaus mirtį buvau jo sekretorė, tvarkiau jo archyvą ir rašiau, ką jis diktuodavo. Jis man daug kartų yra kartojęs, kad mes esame ne rusų, bet lietuvių kilmės."

Tuomet paprašiau patikrinti jos turimą archyvinę medžiagą, atsivežtą iš tėvo palikimo, gal yra koks dokumentas ar susirašinėjimas su giminėmis lietuvių kalba. Paprašiau, kad, jei kas nors panašaus būtų, padaryti foto kopijas, pasirašyti ir įteikti man, kad galėčiau viešai paskelbti lietuvių visuomenei. Tai buvo 1967 m. Ji pažadėjo paieškoti savo archyvuose tokių dokumentų.

Bet iš Aleksandros Tolstoj nesulaukiau jokio atsakymo. Tad prieš išvykdamas į Europą, 1971 m. aš vėl nuvykau pas ją į Nayak asmeniškai dar kartą pasikalbėti. Ji man pareiškė, kad iki tol jokio raštiško įrodymo surasti nepasisekė, bet kai tik laiko turėsianti, vėl ieškosianti ir gal surasianti. Tačiau ji esanti įsitikinusi, kad tuo klausimu negali būt jokios abejonės: jos tėvas buvo dar pakankamai sveikas, kai jai jaunai sakydavo, kad jų lietuviška pavardė yra INDRIS.

Aleksandra Tolstoj ir prel. Končius

Aleksandra Tolstoj yra už mane penkiais metais vyresnė (eina 87-us metus), netekėjusi, gyva, veikli ir tebevadovauja Tolstojaus Fondui, teikiančiam pagalbą rusams, išsisklaidžiusiems po pasaulį, kaip ir mūsiškis Balfas.

New Yorke man teko rasti knygą vardu "Leo Tolstoj biografija", anglų kalba, išleista Yale universiteto. Šios knygos įžangoj pasakyta, kad Leo Tolstoj šeimos nariai buvo lietuviai. Bet tokių detalių, kokių patyriau iš Leo Tolstojaus dukters, nėra.

Prel. dr. J. B. Končius

Lietuviai kino aktoriai latvių rašytojo Anšlavs Eglitis knygoje

Anšlavs Eglitis, žymus latvių rašytojas, praeitų metų gale išleido 335 puslapių knygą "Didysis nebylys" (Lielais memais, Gramatu Draugs), kuriai aplanką ir viršelį nupiešė dailininkė Veronika Janelsina, rašytojo Egličio žmona.

Knygoje surinkti įdomūs šio rašytojo žurnalistiniai straipsniai apie filmus; daug nuotraukų iš įvairių filmų, pavienių aktorių, jų charakteringų vaidmenų. Yra šioje knygoje du straipsniai, skirti ir lietuviams ar lietuvių kilmės aktoriams, vyrams ir moterims. Gana plačiai paminėta Rūta Lee (Kilmonytė), Joana Šimkus, Jokubas Šernas, Karolis Bronson, Lawrence Harwey... Yra Prano Gasparonio daryta nuotrauka (autorius, Alg. Gustaitis ir Rūta Lee), gražiai paminėtas autoriaus kolega iš "Foreign Press Correspondents" Algirdas Gustaitis.

Reikia pabrėžti, kad knyga ypač dailiai išleista, kietais viršeliais, gero popieriaus. Dail. V. Janelsinos viršelis modernus, ypač gražiai sukomponuoti tituliniai spalvoti užrašai.

Rašytojas Anšlavs Eglitis yra labai draugiškas lietuviams, nuolat latvių spaudoje aprašo įvairius mūsų literatūrinius reiškinius. Autorius su dailininke žmona gyvena Pacific Palisades, Calif. **A. R.**

Aktorius Vitalis Žukauskas, iš New Yorko, atlieka programą Los Angeles Lietuvių Radijo valandėlės baliuje bala. 7 d. šv. Kazimiero par. salėje.

Actor V. Žukauskas performing at the ball of the Lithuanian Melodies Radio Half-Hour, in Los Angeles, Calif.

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Jungtinis LK Bendruomenės ir "Aušros" choras, vedamas V. Tatariūno, V PAL Kongreso uždarymo ir Vasario 16 minėjimo programos metu.
Joint chorus at the close of the 5th S. A. Congress in Sao Paulo.

šv. Juozapo bažnyčia Sao Paulo mieste, kur vyko V Pietų Amerikos Lietuvių Kongreso atidarymo ir uždarymo pamaldos.

St. Joseph Church in Sao Paulo, Brazil, where inaugural and closing services of 5th South America Lithuanian Congress were observed.

šalių atstovai Pietų Amerikos Lietuvių kongreso atidarymo iškilmėse: J. Valavičius, fin. kom. pirm., prel. A. Arminas, Brazilijos atst , inž VI Venckus, Venezuela, Vyt Dorelis, Uragvajus, prel. P. Ragažinskas, JALK pirm., kun. V. Rimšelis, MIC, Italijos atst., kun. N. Saldukas, Kolumija, dr A Nesvytis, PLB valdybos atstovas.

Representatives to So. America Lithuanian Congress from several countries: Brazil, Venezuela, Uruguay, Colombia, Italy, USA.

V PAL Kongreso lietuvaitės (iš kairės): Klaudija Pratalytė, Laima Vosyliūtė, Silvija Aradzenkaitė, Vilma Jušinskaitė, Celija Jambaitė, Silvana Fidelytė.

"Antro kaimo" dabartinis sąstatas.
Iš apačios į viršų: Jūratė Jakštytė, Algirdas Antanaitis, Rimas Cinka, Juozas Aleksiūnas, Vaigalė Kavaliūnaitė, Vytas Marčiukaitis, Romas Stakauskas.

Actors of "Antras kaimas" (Second Village), theatre of satyre.

"ANTROJO KAIMO" DEŠIMTMETIS

Prieš dešimtį metų Chicagoje susikūrė sceninio humoro grupė — "Antras kaimas". Tą grupę sudarė studijuojantis jaunimas, kuris scenini meną jau buvo pradėjęs vasaros stovyklose ir organizacijų parengimuose.

Pagaliau iškilo reikalas susijungti visiems šio žanro mėgėjams į vieną grupę ir pradėti dirbti reguliariai, duodant visuomenei satyrines programas grupės "Antras kaimas" (pagal išgarsėjusį panašaus pobūdžio scenos vienetą Second City) vardu.

Šios grupės pastatymai Chicagos visuomenei yra rodomi per kelis kartus tokiu būdu "Antro kaimo" programas gali pamatyti ir tie, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių į pirmuosius spektaklius negalėjo atvykti.

Per visą laiką buvo stengiamasi išlaikyti satyrinio - kabaretinio teatro veidas ir nepretenzingas paprastumas. "Antro kaimo" programas kuria patys vaidintojai, kuriems talkininkauja rašytojai - dramaturgai: Vytautas Alantas, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis, Pranas Visvydas. Dalis medžiagos panaudojama iš televizijos programų, pritaikant jas grupės paskirčiai ir lietuviško žiūrovo reikalavimams.

Visi pasirodymai, ypač jaunesniųjų žiūrovų, priimami labai nuoširdžiai ir be rezervų. Iš vyresniųjų "Antras kaimas" susilaukia pagyrimų spaudoje, taip pat ir pastebėjimų, kaip tobulėti ir su kiekvienu pasirodymu tapti įdomesniais.

"Antras kaimas" yra davęs spektaklius visose didesnėse lietuvių kolonijose. Dabartinio "Antro kaimo" vaidintojų sąstatą sudaro: Jūratė Jakštytė, Algirdas Antanaitis, kuris eina ir administratoriaus pareigas, Rimas Cinka, Juozas Aleksiūnas, Vaigalė Kavaliūnaitė, Vytas Marčiukaitis ir Romas Stakauskas.

Dešimtmečio gyvavimo progą "Antras kaimas" atšventė tikrai iškilmingai. Suvažiavo visi buvę grupės dalyviai iš tolimiausių Amerikos kampų ir įsijungė į programą, prisidėdami prie įdomumo ir spalvingumo. **Fr. Ž.**

NAUJI LEIDINIAI

Atsiųsta paminėti

J. Gliauda, **Taikos rytas.** Novelių rinkinys. 232 psl. Nidos Knygų klubo leidinys, Nr. 88. 1972. Viršelį piešė V. Bričkus. Kaina $4.
14 beletristinių dalykų ir 1 eilės.

Alė Rūta, **Po angelų sparnais.** Novelės. 192 psl. Nidos Knygų klubo leidinys, Nr. 89, 1973. Kaina 4.
25 nedidelio formato apibraižos, akimirkos, gyvenimo vaizdeliai.

LIETUVOS TIKINTIEJI ŠAUKIASI PAGALBOS

Pavergtoje Lietuvoje žiauriausiai persekioja tikėjimą ir tikinčiuosius. Daug bažnyčių atimta, o už likusias tikintieji privalo mokėti didžiausius mokesčius.

Persekiojamai bažnyčiai Lietuvoje pagelbėti 1960 m. įsikūrė L. K. Religinė Šalpa — lietuvių kunigų korporacija. Šalpos darbui stiprinti ir plėsti 1972 m. buvo įsteigti Religinės Šalpos Rėmėjai — pasauliečių organizacija, veikianti savarankiškai, bet vieningai su pačia Religine Šalpa.

Nariais rėmėjais gali būti visi, kurie aukoja ne mažiau 5 dol. metams, amžinieji nariai — 100 dol., mecenatai — 1000 dol. Įrašant mirusiuosius, aukojama 25 dol.

Už visus gyvuosius ir mirusius narius rėmėjus aukojama daugybė šv. Mišių. Ypatingai daug meldžiasi už geradarius persekiojami tikintieji Lietuvoje.

Kviečiame visus įsijungti į Religinės Šalpos rėmėjus. Rašyti ar aukas siųsti:

Religinės Šalpos Rėmėjų Vyriausiajai Valdybai,
6825 So. Talman Ave., Chicago, Illinois 60629.

Visi aukotojai gauna kvitus ir jų aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių. Vietovėse, kur veikia Rėmėjų skyriai, aukos įteikiamos skyrių valdyboms, kurios vietoje išduoda kvitus.

Išgirskime pagalbos šauksmą persekiojamų tikinčiųjų pavergtoje Lietuvoje. Neužmirškime jų — kovojančių už Dievą ir Tėvynę. Pagelbėkime jiems išlikti tikinčiais ir išlaikyti savo bažnyčias.

L. K. Religinės Šalpos Rėmėjų
Vyriausioji Valdyba

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
APRIL 1973

Hartford, Conn., Lithuanian radio station's — WRYM AM 840 — The Sounds of Homeland — staff members. Directir A. Dragūnevičius, speaks of their 17 years of performance.

Foto A. Jaras

Hartfordo lietuvių radijo "Tėvynės garsai" kultūrinės valandėlės darbuotojai stotyje WRYM, AM 840 banga.

Radijo pranešėjai (iš kairės): Lionginas Kapeckas, Zita Dapkienė ir Alfonsas Dzikas. Prie mikrofono valandėlės vedėjas Algimantas Dragūnevičius.

Šiais metais sukako 17 metų nuo lietuvių radijo valandėlės įkūrimo.

A Glance Backwards —

A LESSON FOR TODAY

We still believe that history and experience are suitable teachers of life even though modern man is not much inclined to glance backwards. We should find it useful, therefore, to check on the experiences of past emigrations, such as befell our own nation as well as our neighbors.

The Lithuanians who left their country durin WW II were not usual emigrants seeking better conditions of life. They were practically all political refugees who had to flee for their lives and for the freedom of their conscience and their religion, from the approaching destructive forces of the east.

Like other refugees in similar conditions we carry on our struggle for freedom from abroad, we are heartened by our successes in persistence — yet we do not altogether avoid some mistakes that have already happened to others.

A case that should be considered is the life and the painful fate of the Russian emigrants-refugees. Of this an extensive report is given in a late issue in 1972 of the French daily — Le Monde.

The Russian revolution of 1917 had brought about the greatest wave of political emigration until then: over 2 million people fled their country, following the fall of Kerenski's attempts at democracy and the subsequent reign of red terror. It was the Russian aristocracy, their high-ranking officers, the land-owners, intellectuals, professionals and their economic life promoters who had mostly to flee. As these refugees settled in Western Europe, in Canada and the United States and elsewhere, they organized and contributed many effective impulses to the life of the countries concerned.

Even in Lithuania its young University and Theatre were strenghtened by a score of distinguished professors and professionals.

For a decade the Russian refugee activities were much pronounced: in education and press, in the building of their churches and public edifices, in performing and other arts.

Especially significant was the political influence of the Russian emigrant refugees. Due to their information about the realities of life in the bolshevist Russia, the recognition of the Soviet Union was deferred by many countries into the 1930's, the slave work products of the USSR were boycotted. Even European workers, politicians and humanitarians ignored their bolshevist counterparts.

Continued on next page

This is a condensed translation from a Lithuanian article "The painful fate of Russian emigres — a lesson to Lithuanians", by Br. Kviklys,

A LESSON FOR TODAY

Continued from page 18

The informative work of the refugee Russians was carried out not only in their own language, but in all other modern languages too.

For a long time soviet agents unsuccessfully endeavored to break down the activities of the Russian refugees abroad. Emigrant leaders were being kidnapped, or would disappear and eventually be brought back to the Soviet Union. Alongside of these terror tactics, campaigns of defamation were instigated against the leaders of the Russian refugees (publishers, editors, clergymen and other authorities). These tactics did not bring their initiators the awaited results. even "amnesties" to Russians who would return home — proved fruitless.

Something else was then inaugurated. The German paper "Die Welt" tells about a novel method of compromising the leading Russian refugee leaders as "bolshevist agents". This term was applied to the leaders not excluding even cultural workers, professors, physicians and clergymen. Compromising documents were fabricated and anonymous letters were published that were to uncover "the pro-soviet collaborationists". Then, having the ranks and files of organizations separated from their leaders — such organizations were themselves infiltrated with agents on the soviet payroll. The role of the infiltrationist agents was next to cause desorientation, demagogic subversion and finally to take over leadership for their own purposes. ....

Disunited organizations, splitting up in strife became detested by the general Russian communities, and especially by the Russian youth. And in this manner the strength of the well qualified Russian refugees was undermined.

Lithuanians have not had great respect for the Russian refugees because of the adamant imperialistic mood of the latter. Up to their final weakening the Russian refugees never reconsidered their claims of holding in captivity all nations held oppressed by the Tsars; they did not recognize the rights of self-determination to the nations held in Russian slavery. Thus we find it instructive in many ways to study the case of why the Russian emigrant - refugees failed. And the time for this study is most opportune too.

MILE OF GOLD

From the novel "Artist's Wife" by Juozas Tininis

(Continued)

XIV CHAPTER

A couple hours' flight brings us to the gold mining place of Kalgoorlie; It is a town that has been built on a shrubby place surrounded by a desert. We stop at a small hotel, The Golden Goblet, whose roof is being scraped by grains of sand blown in by winds from the boundless wastelands.

Next morning I go to the mines, called the Mile of Gold. I am surprised that without much ado I am hired as a goldminer, a job that is well paid indeed. My aim, of course, is not only to earn a good deal of money but moreover to discover a gold nugget in the subterranean caves and to smuggle it out for myself. I am certainly aware that it is strictly forbidden to do this, that the workers are thoroughly searched when they get out from the underground at the end of their daily shift. Yet I do hope to be able to outsmart the inspectors. A yearning for such a venture does somehow bother my conscience.

For eight hours every day I am shovelling the gold-containing sand into carts alongside with the other workmen in the dimly lit caves and yet I do not come across any bit of a nugget.

Moira comes to meet me each day when at four o'clock a lift hauls me and my fellow gold diggers back to the surface from the depths of the mines. These fellows are actually swallowing up the sight of Moira as if they had never seen any beautiful woman. Whereas she is all smiles, she enjoys the caressing glances of these messy, soil stained men and is glad to be appreciated by them. I walk alongside her, proudly elated.

— Don't you get bored, Moira, staying in that small hotel all day long by yourself?

— No. I always go out to the cafe for a while. Afterwards I return to read the papers in the hotel lobby. But tell me, Algis, how are you getting along in those caves.

— Quite alright. Though I do fear that the ground might give in and smother us. Such things happen at times.

— Be careful, Algis. You'd better give up this dangerous job.

— No, I'll not do that. I still may find that nugget of mine.

— And would it be worth risking life for it:

— That I am doing for you, Moira.

More than a week has gone by. I am getting accustomed to my work and am feeling less fatigued by it.

Once during a pause a fellow laborer tells me something alarming:

— Is that beauty who comes to meet you every day your wife?

— No, she is my fiancee.

— Well, then it's not so bad. While you are struggling with your work here she sits around flirting in the Gold Dust cafe with some fellow.

— Really, And how do you know about this?

— Didn't you notice that I had my day off yesterday? I dropped into this cafe by chance. And what will you say? I saw that beauty of yours sitting there at a table and drinking tea or coffee with a male person.

— What did the man look like?

— He was a hook-nosed person. And rather talkative. Seemed to be very amiable.

— What were they talking about?

— I could not tell you what about exactly even though my table was close to theirs. You had better find out about this directly from your fiancee.

— Thanks for telling me something that important.

I know now who that hook-nosed man is. He is Henry Bell. How did he show up here though? How did he find out that Moira and I are presently in Kalgoorlie?

I get permission from my foreman to leave work at two o'clock. The elevator hauls me to the surface, and I hurry to the Gold Dust cafe. Nothing here. Only a few people having tea or coffee and leisurely carrying on their conversations. With growing anxiety I rush from here to the hotel. Halting in front of Moira's room I listen attentively. Not a sound is heard inside. I then knock at the door and hear Moira's invitation "come in".

— How come you are back so early today?

— Nothing. I only wanted to know whether you met Henry Bell yesterday?

— Yes. I did, at a cafe. Do you see anything wrong about that?

— Almost. Does he appeal to you?

— I am not interested in Henry Bell. However, if I did run into him at the cafe by chance, was I supposed to run away from him. And shouldn't I answer if he talks to me. He tells interesting stories about his pearl fishing and horse racing experiences. It seems that years ago he had been a jockey himself.

— What is he talking about to you at present?

— He is proposing that I run away with him to Adelaide.

— The serpent! And what are you answering him?

— That's obvious. I tell him that it's impossible. I am your fiancee.

— Thank you for being candid. Have you already been in the Gold Dust cafe today?

— No, but I was going there just now.

— Fine. I'll go along with you then.

We are soon there. I open the door and let Moira enter first. I see just what I had expected: Henry Bell is waiting. For Moira, of course, and not for me. Taken by surprise he stands up from his table and waves at us. We cannot help joining him.

— Mister Vilmantas, how nice to meet you here. And besides I must reproach you for not showing up at our pearl fishing party.

I greet him rather cooly. The gentleman that he is, he offers Moira a chair. The three of us conveniently sit down around his table.

— Do you think that gold-digging is a more profitable venture than pearl fishing? Henry Bell asks me.

— Certainly. Only, why did you give up pearl fishing and come here to the gold mines?

— This here is the reason, — he says, producing a solid lump of gold from his pocket and displaying it on the palm of his hand.

—Where did you get it?

— Don't ask me. It's a long story.

— I should be very happy to have that bit of a nugget.

— Really? You only have to do one thing and this piece of gold will be yours.

Translated from Lithuanian
by A. Milukas

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: Richmond 9-6091

Governor of Connecticut, Hon. T. J. Meskill, attends church service during Lithuanian Independence Day celebration in Hartford.

Connecticut valst. gub. T. J. Meskill, lydimas Virginijos Aleksandravičiūtės, atsilanko į pamaldas Šv. Trejybės par. bažnyčioje Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo dienos minėjime, kurį Hartforde surengė JAV LB apylinkė vasario 11 dieną.

BOOKS OF INTEREST

LITHUANIA Land of Heroes. Country, People, History, Language. Lithuania's Fight Against the Kremlin Rule. Soviet Genocidal Practices in Lithuania. Prepared and edited by Leonard Valiukas. Lithuanian Days Publishers, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif. 88 p. Part II — Illustrations, 96 p. Price: $4.75.

M. Gimbutienė, BALTS. $8.50

Dr. J. Končius, Vytautas the Great

Minkštais viršeliais $3, kietais $4.

Lietuvių-anglų k. žodynas. $7.00

Anglų-lietuvių k. žodynas. $6.00

Mūsų knygyne galite gauti daugelį kitų naujausių leidinių:

Rašykite

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca.

RELIGION AND POLITICS

The World Union of Catholic Women (WUCWO) was established in 1910. By 1971 its constituent membership was composed of national organizations in 122 states all over the world. The Union's Board held its latest meeting at Chantilly, near Paris, in October 1972 to discuss the subjects of Religion and Politics.

An extensive report during one of the session meetings made by the delegate of the World Lithuanian Catholic Womens Organizations, Mrs. B. Venskuvienė, on the persecuting of the Catholic Church in present - day Lithuania made a strong impression on the delegates. Subsequently the General Chairman of WUCWO, Mme Pilar Bellosillo, wrote in a letter of Nov. 16, 1972 to the Board Chairman of the World Lithuanian Catholic Women's Organizations, Dr. Aldona Šlepetytė-Janačienė, as follows:

"... Our Council took into deep consideration the information based on reliable facts and providing new data on the persecution of the Church in your country.

"... We are grateful indeed to Mrs. B. Venskuvienė.... and are ready to disseminate this informations and likewise to undertake steps that the information find expression in the press of our countries... and to bring to the attention of the Secretary General of the United Nations...

"We assure you of our deep unity in prayers and our solidarity with yourselves and your suffering country - folk and express our sincere friendship and sympathy."

Hartford, Conn., chapter of the Lithuanian Veterans Assn. "Ramovė".

Lietuvių Veteranų S-gos Ramovė, Hartfordo sk. 1973 m. valdyba. Sėdi: iš k. — A. Mockus, kasin., P. Simanauskas, pirm., J. Žilys, sekr.; stovi — S. Vilinskas, II vicep., J. Petkaitis, rev. kom. narys, J. Šimanskis, I vicep., A. Jucėnas, rev kom. pirm., A. Virkutis, rev. kom. n.

The Directing Board of the Lithuanian National Foundation; Chairman, Msgr. J. Balkūnas, 3rd from left.

Tautos Fondo valdyba. Iš kairės: vicep. A. Raventas, ižd. P. Minkūnas, pirm. prel. J Balkūnas, sekr. J. Pažemėnas, vicep. J. Vilgalys, vykd. vicep. Z. Jurys. Foto L Tamošaitis

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO SĄKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

6% UŽ TERMINUOTUS CERTIFIKATŲ INDĖLIUS

Dividendas išmokamas kas mėnuo TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

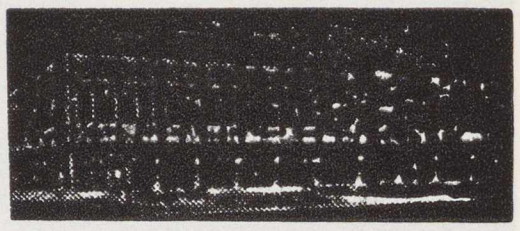

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.
Listed in Druggist Red-Blue Book.
JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

LITHUANIANS MAKE NEWS

Inaugural ceremonies of the annual Casimir Fair of the Lithuanian Scouts, Cleveland, Ohio.

Cleveltndo skautų Kaziuko mugės atidarymas. PLB pirm. S. Barzdukas, tunt. S. N. Kersnauskaitė, iš Chicagos, S. E. Šalčiūnaitė, D. Kižys.

"The Trouble With Giants"

On February 17th the Canadian Broadcasting Company from Toronto presented a one-hour radio drama "The Trouble With Giants" that was given in connection with the 55th anniversary of the Baltic states' declarations of independence. It was the adaptation of a story of Len Peterson, a Lithuanian resident of Edmonton. Relayed throughout the country the story told of the resettlement of Balts in Canada, of their family re-unions and break-ups, and gave condensed flashbacks into Lithuanian history, including the tsarist, the soviet and the German occupations. Thus a vivid representation was given of the tragically desperate struggle of members of small nations, confronted with their gigantic opponents, as they struggle determined to preserve their rights and remain free men in their own country of birth.

An Impressive Lithuanian Week

The small Lithuanian community of Dayton, with even its energetic 2nd to 4th generation youth and the members of "The Lithuanian Knights", have offered its American compatriots a remarkably impressive Lithuanian Week of performances, lectures, entertainment.

Programs started Sunday, February 18th, with a 3 hour radio broadcast from the University of Dayton that included phone discussions with listeners on Lithuania's affairs and problems, as well as musical entertainment and folk lore.

An additional session of lectures was held at the University on Wednesday 21st of February. Prof. Dr. Rimvydas Šilbajoris of Ohio Ctate University spoke on literature; Prof. Dr. Bieliauskas of Xavier University, Cincinnati, — on religious conditions in Lithuania; Horatius Žibas — on Lith. history. The moderator of this symposium was James O'Neil, a doctorant in Eastern European studies. Over 90 persons attended this presentation which developed lively discussions.

A cultural exhibition was held on the evening of Saturday, Feb. 24th, at the Kennedy Union Ballroom. Over one thousand guests attended it, many from the states of Kentucky, Indiana. A girls quartet "Aušra" (Dawn) from Windsor, Canada, and a dance ensemble "Neris" from Pittsburgh added much to the entertainments at this event.

Sunday, February 25th, Lithuanian Independence Day was commemorated with religious services and then a program at the Lithuanian Club.

Publicity matters of the Lithuanian Week were ably directed by Judith Petrokas, an official of Dayton University, and by other prominent Lithuanians, and TV coverage was obtained frim channels of NBC and CBS. (From Š. Lazdinis correspondence).

R. Kudukis

director of Baltimore's Utilities Department, has been appointed by President Nixon to the Water Pollution Control Commission consisting of 5 members. An announcement to the effect was made during the President's press conference on March 14th. The other members of the Commission are: Governor Nelson Rockefeller of New York, Dr. Edwin Gee, 1st vicepresident of E. I. Dupont Co., Wm. Ginelly, director of California Water Resources Dept., Carl Wright, chairman of the Arkansas Ecology Council.

His Baltimore activities R. Kudukis leads from one of the city's stateliest buildings, where his office rooms are decorated with paintings of Čiurlionis yet there centers the efficient administration of water and power plants, supervision of new structures and all the others work performed by a host of 2,000 employees and specialists, operating with an annual budget of over $160 Million.

Concerning affairs of the Lithuanians, Kudukis has this to say:

"Realistic gains in the field of Lithuania's problems and the affairs of her people will only then be attainable when we have people of our own in the top positions of the political sturcture. Therefore our youngsters who have been born here should earnestly consider political careers. These constitute an enormous power." (From "Dirva", March 21, 1973).

● **Algis Statkevičius,** 11, is a fifth grader in a public school in Lebanon, Pennsylvania, and the only Lithuanian pupil there. Honoring February 16th, Lithuania's Independence Day, he performed a one-man commemoration program for his classmates: gave an address, displayed a folk lore exhibit and offered a slide show. It was a successful show and was then repeated in two other classes.

● **Gražina Krivickienė,** journalist and Lithuanian press correspondent in Washington, DC has been invited to attend the State Departments conference on foreign affairs for the press and other communications media directors.

● **Jerry Lutkus** has been opponted editor of the Notre Dame University paper THE OBSERVER.

Especially for students...

Lithuanians of Newcastle, Australia, are presenting their City Library the new "Encyclopedia Lithuania", with the volumes as they appear from the publishing house of J. Kapočius in Boston.

"The Library is conveniently situated in the City Art Gallery's Cultural Center at the central park fountain, thus advantage should be taken of visiting the pleasant place whenever in town... especially by students... in order to gain knowledge on Lithuania from this competent publication..." says Adelaide's Lithuanian weekly "Our Haven" of Feb. 5th, 1973.

"International Amnesty" is undertaking steps from its branch in Malmoe, Sweden, to obtain release of the soviet-imprisoned **Algis Statkevičius,** born 1927. An official of the Ministry of Finance, Statkevičius had been held for 9 years in concentration camps until 1956. Then in 1970 he was arrested again, in Vilnius, for authoring 4 books critical of the soviet regime, among them "The Critic of the Communist Manifesto" and "Conclusions of Sociological Research in Lithuania". (From "Draugas", March 19, 73.)

A sculptor, born in Lithuania died at age 78

"The Evening Star & The Washington News" daily announced the death on March 4th of Boris Lovet-Lorski, a sculptor 78 years old who was born in Lithuania.

The artist had created many busts of famous personalities: Arturo Toscanini, Albert Schweitzer, John F. Kennedy, Franklin D. Roocevelt, Lincoln Dwight Eisenhower, John Foster Dulles (this bust is displayed in the hall of Dulles Airport in Washington, D.C.)

Clem's Polskie Deli

★ Specializing in home made Fresh & Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new

BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT's CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles

759-5058

LITHUANIANS MAKE NEWS...

(Continued)

Lithuanians in the world of science

— **P. E. Simonis** of West Germany was the only Lithuanian physician who passed the speciality examinations of the American Board of Pediatrics, Inc. in 1972.

— **Miss M. A. Bartušis,** b. 1930 in Pennsylvania is a physician since 1956 and practices in Morrisville, Pa. She will be reporting on women psychiatrists at the 126th annual convention of the American Psychiatric Association in Honolulu, May 7-11th. She is a member of APA Task Force on Women.

— Among the newly accepted members of the American Psychological Association, as per January 1, 1973, there are five Lithuanians: **Algirdas S. Fedoravičius, Marilyn Novak Matekūnas, John Račinskas, Rober Francis Sabalis** and **Peter William Zinkus.** Three other Lithuanians were accepted associate memebers: **George Richard Gedvilas, Anthony David Lutkus** and **Donald Stanislaus Traškus.**

Algis Mickūnas, professor of philosophy at the Ohio University has co-authored with his colleague prof. John Oastler a paper dealing with linguistic analysis and Phenomenologic Research (in vol. 33, No. 2 of Phenom., Research, Dec. 1972).

In popularizing philosophy both authors seem over-optimistic and unaware of a more sombre work touching on their mutual fields, also written by a Lithuanian **Jonas Šepetys,** "Critique of the Relativity Theory" (Publisher, The Philosophical Library, New York) (From "Naujienos", Chicago, March 21, 1973, S. Šimoliūnas).

Lithuanian scientists in Germany

The December 1972 issue of "Die Naturwissenschaften" (vol. 59, No. 12), published by Max-Planck Gesellschaft in Germany gives an account of the research work accomplished by the society's members in 1970 – 1971:

Brother Ernst and Helmut Ruskas are two widely acclaimed specialists of electronic microscopy who are of Prussian Lithuanian descent. Ernst is a professor at the Berlin University, the director of an an institute in his field and honorary doctor of medicine and physics. The younger brother Helmut Ruska is pro-rector of the Duesseldorf University, an MD and an honorary doctor of physics.

"Zeitschrift fuer Naturforschung" (part a, vol. 27, No. 10 of Oct. 72) presents D. Mateika's of Philips Forschungslaboratorium, co-authored article on gadolinium gadium garnate elastic and thermoelastic constants. (From "Naujienos", Feb. 24, 1973)

"...their silent prayers..."

A New York Times report communicates that Pope Paul VI recently spoke to a g.oup of pilgrims, during His weekly audience, and departing from his written text added the words that "a letter had been received from a group of girls who reside in that part of Asia where there are no sermons on God and no priests, where nothing exists. They perform forced labor yet the letter they have written is worth the feather of a poet, and they gather in community to say their silent prayers..."

It was later discovered at the Vatican that this letter came from Lithuanian women deported to Siberia.

Lihuanian actress...

Chicago WNIB Radio Theatre, operating on the 97.I FM wave length, has reopened its dramatic broadcasts which had become quite famous in the 1930's. Among the new productions of French, German and other authors "The God of Revenge" by Scholom Asch is to be presented on March in which the professionally advanced Lithuanian actress **Dalia Juknevičiūtė** is taking a leading part.

Also among her achievements of late are her own presentations and acting performances for American theatre fans of some Lithuanian dramas and their excerpts: "Skirgaila", by Vincas Krėvė, the historical dramas of Balys Sruoga, and others.

● Latest issue of "Baltic Studies" (Vol. III, No. 2, Summer 1972). The main articles deal with: The Polytechnic Institute of Riga (Eizenš Leimanis), Balts in the books of Solzhenitsyn (Anatolius Matulis), Baltic moments in the novels of Jules Verne (Biruta Cap); Lenin and the peasant "bolshevists" in Latvia during 1903 - 1915 (Stanley W. Page). Publishers: Association for the Advancement of Baltic Studies, Inc.

RENEW YOUR

LITHUANIAN DAYS

V. Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas

Į anglų kalbą vertė Milton Stark.

Iliustruota grafiškais piešiniais.

329 ps. Kaina $4.00

"Lietuvių Dienos"
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

POEZIJA ir PROZA

Literatūros plokštelė

KETURI AUTORIAI

Poezijos, satyros - humoro ir prozos kūrinius skaito keturi mūsų rašytojai

PULGIS ANDRIUŠIS, BERNARDAS BRAZDŽIONIS,
ANTANAS GUSTAITIS ir STASYS SANTVARAS

Plokštelė ilgo grojimo, H. F. Kaina $5.00

Galima gauti leidykloje ir pas platintojus.

"Lietuvių Dienos", 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

Ar jau nupirkote savo mažiesiems skaitytojams
nepaprastai gražiai dailininkės *V. Stančikaitės* iliustruotą,
Vytės Nemunėlio eilėmis parašytą pasaką

MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

Kaina tik $3.00

Galima gauti pas knygų platintojus ir tiesiai leidykloje:
"Lietuvių Dienų leidykla, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

DARBININKAS pertvarkytas, gausiai iliustruotas, 12 p. išeina kartą savaitėje. Prenumerata metams: $8.00.

Administracijoje veikia Spaudos kioskas. — Čia gaunami naujausi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue ● Brooklyn, N. Y 11221 ● Tel. GL 2-2923

ADMINISTRACIJA RAŠO

GERBĖS PRENUMERATORIAI

Kun. V. Pavalkis, P. Sakas, Dr. L. J. Ragas, Dr. D. Surantas.

Siųsdami prenumeratą, pridėjo auką paremti žurnalui:

$30. 00 — K. Karuža.
$10.00 — Kun. V. Pavalkis, E. Jasinis.
$6.00 — J. Agurkis.
$5.00 — W. Vaitekunas, K. Gogelis.
$3.00 — A. J. Bridžius, J. Žemaitis, J. Jakonis.
$2.34 — J. Beinoravičius. $2.00— J. Skladaitis, V. ir A. Didžiuliai.
Po $1. — S. Prakapas, P. Lanys, J. Venckus, P. Simanauskas, P. Petrušaitis, O. Matusaitis, K. Jasėnas, V. Butkys, F. V. Radvina, Pr. Gedvila, Dr. P. Tunkūnas, Dr. J. Balčiūnas, Vyt. Trečiokas, G. Žemaitaitis, D. W. Kubiak, L. Balsys, A. Kindurys, L. Bajorūnas, J. Grybauskas, I. Kirk, A. Kaunas, J. Litvaitis, J. Skladaitis, Br. Paliulis, T. Ramonas.

Visiems mus parėmusiems administracija nuoširdžiai dėkoja

LD Adm.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minku.s
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, 'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts International.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa". St. Anthony's Parish Library.
Grand Rapids, Mish. — J. Belinis.
Kenosha, Wis. — B. Juška.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas
St. Kilda — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas, P Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)
Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 11:30 — 12:00 p. p.
Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. **Stasė Pautienienė;** ižd. **J. Mitkus,** 3375 Bennett Dr., Hollywood, Calif. 90068; Programos vedėjai: Vl. Gilys, P. Jasiukonis, vyr. red. **S. Pautienienė,** 841 Stanford St., Santa Monica, Calif. 90403 (213) 828-3779.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijeje, veikianti nuo 1934 m. bal. m., vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m**
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10 val. — 11 val. priešpiet.
Šeštadienį ir sekmadienį 8:00 — 9:30.
"Vakaruškos" pirmad. vak. 7:00 — 8:00.
Visos programos iš
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS
Seniausia liet. radijo programa Amerikoje. Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO.

Skolingiems mūsų prenumeratoriams primename, kad prenumeratos skolos sunkina žurnalo leidimą.

LITHUANIAN RADIO FORUM
Bi-Lingual Civic program in English and Lithuanian
Produced by **Anthony J. RUDIS**
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Prorama
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.:: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — **Ralph Valatka**
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — inž. **Vacys Urbonas.**
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Telefonas: KE 7-9642.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connnecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius.**
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas **J. J. Stukas.**

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima **kievieną sekmadienį**
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: **Romas Kezys,** 62-15 69 place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R.. Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniais 6 val. popiet.
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Pr. Puidokas,** pirm., 580 Wilkins St., (14621); **A. Cieminis,** vicep.; **R. Kiršteinas,** sek. 229 Nester St. (14621); **V. Žmuidzinas,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A. Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinas, Br. Krokys, V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šiurilienė, V. Žmuidzinas.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocysles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

Įsteigta 1966

WCIN - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 S. Oakland Ave., Chicago, Ill.
Tel. (312) 778-2100 60636

Tolius Šlutas, vald. pirm.

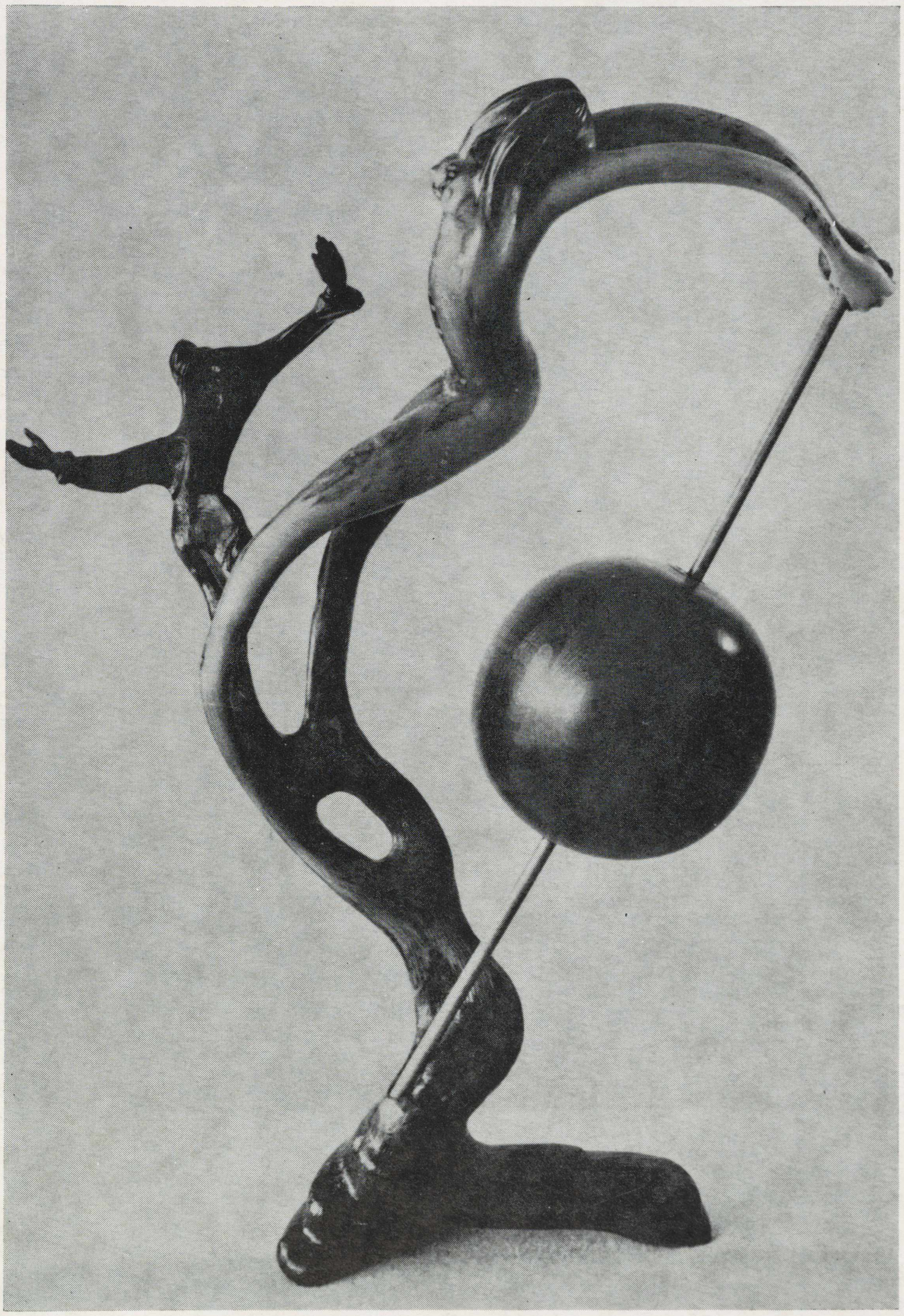

P. Baltuonis

PASAULIO AŠIS